

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра корейської і японської філології

Кваліфікаційна робота магістра з японської філології

на тему:

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ:
ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ І ДІАХРОНІЧНИЙ АСПЕКТИ**

Студентки групи МЯП51-22
факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання
Освітньо-професійної програми
Східна філологія: японська мова і література, переклад, методика навчання
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.069 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – японська
Гавриленко Анастасії Володимирівни

Науковий керівник:
канд. філол. наук, доц. Охріменко М.А.

Допущена до захисту

« ___ » _____ 2023 року

Завідувач кафедри

_____ Пророченко Н.О.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ У СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ..9	
1.1	Походження та історія дослідження.....	8
1.2	Види фразеологізмів.....	10
1.3	Місце фразеологізмів в перекладознавстві.....	
Висновки до Розділу 1.....		26
РОЗДІЛ 2	МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ У СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ..	
2.1	Методи дослідження фразеологічних одиниць	
2.2	Застосування методів дослідження на практиці	
Висновки до Розділу 2		
РОЗДІЛ 3	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ	
3.1	Переклад прислів'їв, приказок, ідіом та інших фразеологізмів...	
3.2.	Фразеологізми релігійної тематики та проблематика їх перекладу	
3.3	Особливості пошуку аналогів та переклад	
Висновки до Розділу 3		
РОЗДІЛ 4	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЙОДЖІКУГО	
4.1	Йоджікуго як особливий вид фразеологізмів	
4.2	Проблематика перекладу	
Висновки до Розділу 4		
ВИСНОВКИ		
АНОТАЦІЯ		
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ		

ВСТУП

Японська мова – одна з найдавніших мов світу, тому й не дивно, що з давніх давен до нас дійшла велика кількість самих найрізноманітніших фразеологізмів. За допомогою цих фразеологізмів японці передають з давних давен та зберігають свою мудрість, знання, традиції, світогляд тощо.

Як відомо, у кожного народу складається своє бачення і сприйняття навколишньої дійсності, минулого та майбутнього, формується своя власна, неповторна картина світу, яка знаходить своє відображення в культурі народу, а отже, і в його мові як невід'ємної складової культури.

Також, немає сумнівів в тому, що фразеологічна одиниця, або як ще ми можемо її називають фразеологізм, є досить складним і різноманітним явищем. Такі одиниці можуть відрізнитися своїм походженням, стилістикою, структурованим по відношенням один до одного, як з точки зору структури, лексичної і граматичної композиції, так й їх злиття в єдине семантичне ціле. Фразеологія привертає увагу лінгвістів не тільки з минулого, а й з теперішньої дійсності і майбутнього, бо мова зберігає і передає мудрість й етнічні та культурні погляди кожного народу.

Важливим завданням у вивченні сучасної японської мови є аналіз чинників, які вплинули та й донині впливають на формування і розвиток, з чіткими межами історичних етапів їх формування.

Вивчення фразеологічної частини мови передбачає розгляд широкого кола питань, що пов'язані з дослідженням створення фразеологізмів, їх категорії ознак, виявленням складу одиниць, що підпадають під визначення поняття фразеологізму як такого, аналіз їх будови, прояву в них ознак стійкості. Особливу групу проблем складають питання, пов'язані з вивченням історії фразеологізмів, встановлення їх походження й закріплення в мові, подальшого розвитку і використання як такого.

Фразеологізм визначається як стійке словосполучення, що володіє самостійним значенням. Для фразеологізму характерно сталість форми,

відтворюваність в готовому вигляді. Він володіє ідіоматичністю, тобто не виводимістю значення цілого зі складових. Для загального називання всіх об'єктів, що володіють фразеологічністю та ідіоматичністю і відтворюваних у мовленні в готовому вигляді, можна використовувати термін фразеологічна одиниця, ідіоматичний зворот або просто фразеологізм.(Комісарова, 2012)

Звідси можна зрозуміти, що фразеологія відіграє особливу та велику роль у формуванні мовного зображення світу. Ідіоми, прислів'я, приказки та інші фразеологічні одиниці є гарними прикладами міжкультурних зв'язків між народами.

Існує багато фразеологізмів у різних мовах, що є специфічними лише для певних національностей, наприклад, ті, що не мають еквіваленту або аналогу, специфічні для культури та населення ідіоми. Їх використання в розмові становить труднощі для іноземців, так і для носіїв мови, бо не всі можуть знати якісь фразеологізми через рідкісне їх використання, оскільки в їхніх рідних мовах немає еквівалентів. Важливо визначити їх національно-культурну специфіку за допомогою контексту або історичної довідки. Деяка універсальність ідіоматичного мовного зображення світу та взаємопроникнення образів різних культур підкреслюють існування тісних культурних зв'язків між народами. Релігія, міфи, вірування, обряди, звичаї, історичні події, мистецтво та перекладена література служать джерелами ідіом, що визначають національну та культурну специфіку народу.

Однією з основних складнощів є правильне використання ідіоми. Ще однією складністю є те, чи є ідіома відповідною в даному контексті, або, якщо іноземець намагається перекласти ідіому зі своєї рідної мови на англійську. Це може спричинити замішання у слухача через відсутність загальної мовної підстави між їхніми культурами. Нічого очевидно неправильного немає, але якось носії мови відчують, що вони не виражалися б саме таким чином. Проблема часто полягає в колокаціях. «Ще однією важливою особливістю ідіом в щоденному спілкуванні є те, як спікери використовують їх творчо, розкриваючи їх на літературні елементи та експлуатуючи це» (Маккарті, 1998).

Актуальність роботи полягає у важливості розуміння культурних аспектів для якісного перекладу та вживання фразеологізмів. Аналізуючи японські фразеологізми з лінгвокультурного та діяхронічного погляду, ми зможемо краще зрозуміти еволюцію менталітету народу та вплив історичних нюансів на мовленнєві конструкції в цілому. Це є ключовим для точного перекладу, сприяючи взаєморозумінню між різними культурами та народами.

Мета дослідження полягає в аналізі та систематизації з урахуванням лінгвокультурного та діяхронічного контексту та аспекту особливостей перекладу японських фразеологізмів (прислів'я, приказки, ідіоми, йоджікуго, крилаті вислови). Дослідження спрямоване на виявлення специфічних особливостей цього виду фразеологічних одиниць та їхніх відмінностей у перекладі, зокрема в аспекті культурних та історичних змін у вживанні фразеологізмів у японській мові. Також воно спрямоване на розглядання особливостей перекладу японських фразеологізмів з урахуванням культурних та історичних аспектів їхнього виникнення та еволюції в цілому. Цим дослідження ми хочемо виявити вплив особливостей, таких як лінгвокультурні та діяхронічні зміни, на процес перекладу японських фразеологічних одиниць, які сприяють кращому зрозумінню та адекватному перекладу.

Відповідно до поставленої мети формулюються такі **завдання**:

- аналіз фразеологізмів: Проведення докладного аналізу японських фразеологізмів, виокремлюючи їх особливості та структурні аспекти.
- вивчення культурного контексту: Дослідити культурний аспект, в якому виникли та виникають й використовуються фразеологізми в японській мові.
- діяхронічний аналіз: Проаналізувати еволюцію фразеологізмів в японській мові протягом усього часу та виявити зміни в використанні їх.
- переклад фразеологізмів: Дослідити можливі варіанти перекладу японських фразеологізмів на українську мову, звертаючи увагу на відтворення їхнього культурного та смислового контексту.

- порівняння перекладів: оцінка та критика різних способів перекладу японських фразеологізмів на українську мову.
- визначення впливу лінгвокультурного аспекту: аналіз впливу японської культури та традицій на створення, сприйняття та переклад фразеологізмів.
- створення варіантів покращення перекладу: розробка практичних рекомендацій для перекладачів з метою покращення точного та адекватного перекладу японських фразеологізмів на українську мову.

Об'єктом дослідження є японські фразеологізми, які використовуються в мовленні з властивим значенням, що властиве тільки їм. Дослідження спрямоване на вивчення особливостей таких фразеологізмів з точки зору перекладу та лінгвокультурного контексту, враховуючи також їхні діахронічні аспекти.

Предметом дослідження є процес перекладу японських фразеологізмів, аналіз їхніх особливостей та впливу лінгвокультурного та діахронічного спектрів. Конкретно, вивчення специфічних рис та значень японських фразеологізмів у контексті перекладу є основним об'єктом дослідження.

Матеріалом дослідження стали 93 фразеологізми, дібрані методом суцільної вибірки зі словників, статей та інтернет джерел.

У ході дослідження нами було використано такі **наукові методи**:

Лінгвістичний аналіз: Для дослідження будь-якого мовного явища, у тому числі й фразеологізмів, використовують лінгвістичний аналіз, що дозволяє нам розглянути їхню структуру та семантику. *Компаративний аналіз*: порівняння фразеологізмів у японській та українській мові для виявлення відмінностей та подібностей у перекладі. *Семантичний аналіз*: розглядається значення фразеологізмів та їхнє відтворення у перекладі для визначення усіх можливих еквівалентів. *Історичний аналіз*: дослідження еволюції фразеологізмів та їхнього вживання в різні історичні періоди японської мови.

Апробацію результатів дослідження здійснено на «Ad orbem per linguas. До світу через мови» Матеріали Міжнародної науково-практичної

відеоконференції «Наративи сучасної України у світовій геополітиці», 18-19 травня 2023 року, за результатами якої надруковано тези доповіді.

Наукова новизна дослідження полягає у специфічному підході до аналізу перекладу японських фразеологізмів з урахуванням лінгвокультурного та діяхронічного контексту. Дослідженням нашим розглянемо японські фразеологізми як складову мовної системи, аналізуючи їхню семантику та вплив на мовленнєвий процес.

Практичне значення роботи полягає у дослідженні про особливості перекладу японських фразеологізмів і виявляється у таких аспектах як: Розкриття лінгвокультурних та діяхронічних аспектів дозволяє покращити переклад японських фразеологізмів, зробити їх більш точними та адекватними. Дослідження може бути використано у викладанні перекладу, де студенти мають можливість вивчити методи перекладу фразеологізмів на прикладі японської мови. Також в літературних та перекладацьких проектах може допомогти : Дослідження може бути використане в розробці проектів з перекладу та адаптації літературних творів, фільмів або інших медійних продуктів, де використовується японська мова.

Ці практичні аспекти допомагають максимально використовувати здобуті знання та розуміння японських фразеологізмів у реальних ситуаціях мовленнєвого обміну та сприяють поліпшенню якісної перекладацької практики.

Структура роботи. Пропонована кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, чотирьох розділів з висновками до кожного з них, висновків до всієї роботи, анотації та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ У СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ.

1.1 Походження та історія дослідження

В Японії зустрічається велика кількість науковців, які вивчають не лише самі фразеологізми, а й їхню історію походження, якщо така історія є. Один з найвідоміших дослідників японських фразеологічних виразів – Дайджі Шіраїші (白石大二, 1912), зібрав величезну кількість матеріалів.

Однією з ключових цілей при вивченні японської фразеології є аналіз факторів, які найбільше вплинули на чітке визначення етапів в історії та її розвиток, а також на основні компоненти. Ці фактори включають характер фразеологізмів, оскільки ці специфічні словосполучення можуть мати неочевидний зміст. Ще одним чинником, що ускладнює розуміння, є використання ієрогліфічних знаків. Як відзначив український дослідник В.Л. Пирогов (2009), графічна форма та семантика ієрогліфів може ускладнити тлумачення японської фразеології.

Більш того, японське мовознавство не вважає фразеологію окремою лінгвістичною дисципліною, що може відобразитися в відсутності уніфікованого терміну /фразеологія/ у сучасній японській мові. Терміни, які описують поняття фразеологічних одиниць, є досить різноманітні, включаючи *ことわざ* «*kotowaza*» (прислів'я; приказка; афоризм), *井稻原氏* «*inawarashii*» (фразеологізм; сталий вислів), *慣用句* «*kan'yoku*» (ідіома; ідіоматичний вислів), *故事成語* «*kojiseigo*» (сталий вислів; ідіома), *四字熟語* «*yojiku*» (фразеологічні запозичення з давньокитайської мови, що складаються з 4-х ієрогліфів) тощо (Комарницька, 2012).

Початкові завдання вивчення фразеології полягають у визначенні того, що є фразеологізмом, аналізі всіх компонентів його значення та походження. Другим завданням є аналіз та опис зібраного матеріалу, емпіричних даних, які

накопичили дослідники та лексикографи. Вивчення фразеології японської мови здійснюється через призму історичного підходу, що дозволяє визначити загальні закономірності розвитку фразеології та з'ясувати її зв'язок з історією мови. Особливий інтерес представляє аналіз фразеологічного матеріалу у важливі періоди розвитку мови, що дає можливість глибше зрозуміти процеси відтворення фразеологічних одиниць у сучасній японській мові. Важливо також спиратися на дослідження конкретних історичних траєкторій розвитку фразеології. Питання теорії фразеології та класифікації фразеологічних одиниць цікавили вчених, таких як О.О. Селіванова, Я. А. Баран, В. А. Папіш, А. М. Куртсеїтов та інші мовознавці, які пропонували різні варіанти класифікації фразеологізмів. Деякі аспекти фразеології були досліджені В. Л. Пироговим та іншими.

Японська мова, як і українська насичена варіативністю фразеологічних одиниць. І це не дивно, оскільки японська мова – вважається однією з найдревніших мов світу.

Не виникає сумнівів в тому, що фразеологічні одиниці постають як досить складне і різноманітне явище. Такі одиниці відрізняються одна від одної як своїм походженням, визначеними стилістичними і художньо-виразними якостями, так і своєю структурою, лексико-граматичним складом і способом злиття складових їх частин в якесь єдине смислове ціле. Фразеологія ще з минулих часів привертає увагу мовознавців, оскільки у фразеологічному фонді народ-носії мови зберігає та передає свою мудрість, етнокультурне світобачення тощо.

Отже, фразеологія – це розділ мовознавства, що досліджує сталі звороти мовлення у їхньому сучасному стані та історичному розвитку; під фразеологією розуміють також сукупність фразеологічних одиниць і висловів мови (тобто, фразеологічний склад мови)(Комаринська, Комісаров, 2012).

Предметом фразеології як розділу лінгвістики є вивчення природи фразеологізмів та їхніх категоріальних ознак, а також виявлення закономірностей їхнього функціонування у мовленні (Горошкевич, 2005).

Фразеологізм або фразеологічна одиниця – це семантично зв'язане сполучення слів, яке відтворюється у мовленні у фіксованому співвідношенні семантичної структури та певного лексико-граматичного складу. Фразеологізм також визначають як виражений кількома словами. Але семантично цілісний і синтаксично неподільний мовний знак, утворений завдяки взаємодії одиниць лексичного, морфологічного та синтаксичного рівнів (Комарицька, Комісаров, 2012).

Фразеологізми часто є розмовними метафорами, які вимагають деяких більш глибоких знань, інформації або досвіду для використання в межах культури, де частини мають загальний зворотний зв'язок. Оскільки культури зазвичай локалізовані, фразеологічні одиниці часто не є корисними для спілкування за межами цього місцевого контексту. Однак деякі ідіоми, приказки, крилаті вирази можуть бути більш універсально використовуваними, ніж інші, і їх можна легко перекласти або їх метафоричний зміст можна легше вивести.

1.2. Фразеологізм – як частина мови

Фразеологізм – це фіксоване словосполучення, що має своє власне, незалежне значення. Йому притаманна сталість форми та готовність для вживання у конкретній формі. Цей тип мовного зв'язку має ідіоматичність, що означає неможливість виведення значення зі складових його частин. Для охоплення всіх об'єктів, що відповідають критеріям фразеологічності та ідіоматичності та можуть вживатися готовими висловами, можна використовувати терміни «фразеологічна одиниця», «ідіоматичний вираз» або просто «фразеологізм». Фразеологізми є недільними словосполученнями, готовими для вживання у мовленні як «готові» вирази, і вони є найбільш доступними для вираження культурних концепцій мовними засобами (Комарницька, Комісаров, 2012).

Т. Комарницька (2012) наголошує на різноманітності термінів, які вживаються для позначення фразеологічних одиниць у японській лексикології. Такі терміни, як «成句»/seiku/ або «成語» /seigo/, вказують на фразеологізм, «慣用語» /kanyoku/, «慣用語句» /kanyokugosei/, «イデオロム» /idiomu/ та «四字熟語» /yojūjūgo/ позначають фразеологізми, які складаються лише з чотирьох ієрогліфів. Проте термін «慣用語» /kanyokugo/ може вживатися і для вираження етикетних виразів та професійних висловів, що може спричинити певну плутанину.

Фразеологізм також визначають як мовний знак, який складається з кількох слів, але має єдність в значенні та синтаксичну неподільність, формується за взаємодією лексичних, морфологічних та синтаксичних рівнів мови. Японська лінгвістика використовує термін «成句論» /seikuron/ для позначення фразеології як окремого розділу мовознавства. Фразеологія у трактуванні фразеологічного складу мови, фразеологізмів (фразеологічних одиниць) відповідає поняттю «成句» /seiku/. Концепція «фразеологізму» є комплексною і охоплює різні типи стійких сполучень, таких як прислів'я, крилаті вислови, ідіоми, професійні вислови, термінологічні вислови та інші (Зарубанна, 2003)

Отже, фразеологізми можна поділити на такі категорії:

Прислів'я 諺/kotowadza/ - це виражений реченням короткий і стійкий вживанні народний вислів повчального змісту, що передає узагальнений суспільний досвід або формулює життєву закономірність (Комарницька, 2012). Прислів'я можуть мати і буквально, й переносне значення.

Наприклад,明日の百より、今日の五十/ asu no hyaku yori, kyō no go jū/ краще п'ятдесятка сьогодні, ніж сотня завтра.

Ідіоми (慣用語 /kanyoku/, イデオロム /idiomu/) характеризуються переосмисленням їхнього лексико-граматичного складу і мають цілісну

номінативну функцію, тобто виражають єдине поняття. Ці одиниці втратили свою внутрішню форму і, як правило, не можуть бути дослівно перекладені іншою мовою (Комарницька, 2012). Можна зазначити, що ідіома є лексичною одиницею мови, яка має культурну конотацію, вона виражає відношення між досвідом людства та світовими подіями, і це сприйняття реальності через етнокультурну ментальність. Особливість цього сприйняття полягає в тому, що всі компоненти семантики мови залежать від того, як носії рідної мови розуміють різні форми своєї мови через свою культуру. Отже, семантика фразеології має культурну маркування, і мовець виражає свої емоції та культурне ставлення до подій, що відбуваються навколо нього та в світі. Ідіома має емоційну та оцінну функцію, оскільки вона виражає світогляд людей, їхнє образне бачення світу.

Найбільш універсальною особливістю для всіх мов є те, що ідіоми, як культурні концепти, розвиваються та фіксуються в словнику через комунікацію. Вони передаються та інтерпретуються на різних мовах через соціальну взаємодію між людьми різних національностей у міжкультурній комунікації.

Функції ідіом в мові визначаються їхньою особливістю, спричиненою природою внутрішньої форми фрази, або її образною природою та конкретним знаковим буттям, яке може бути замінено словом. У цьому випадку ідіома конструюється як метафора; отже, вона належить до сфери аналогічного мислення, до сфери творчої свідомості наближеної ідентичності, тобто моделювання нової образної мовної одиниці для комунікативних цілей. У відповідності з об'єктивною реальністю, яка виникає в суспільстві та мовному знаку, такому як закріплена фраза з другорядною номінацією, створюється ідіома як троп; отже, вона стає образом цієї фрази, що стає особливим провідником культури, завдяки переплетенню двох семіотичних систем - культури та мови: образного та мотиваційного компонентів ідіоми в процесі її інтерпретації реалізуються як породжений культурною конотацією ідіоми, культурні смисли підкреслюються через мову, і ця мовна одиниця стає тілом

нового знаку - культурного знаку, в якому втілюються смисли та категорії, виділені в культурі.

Ідіома зберігає в собі та потім транслює культурні смисли, вплетені в її семантику в міжкультурній комунікації; ідіома як символ, стереотип та орієнтир зберігає в своїй пам'яті певний етап розвитку даного суспільства, його цінності та переконання, традиції та мораль тощо.

Як приклад можемо надати такий вираз як: 相槌を打つ/adzuchi wo utsu/ піддакувати букв. разом бити молотком.

Приказка (俚諺/rigen/) - це також стійкий вислів, який має лаконічну будову й образну виразність (Комарницька, 2012).

Наприклад, 壁(こ耳あり/kabe ni mimi ari/ і стіни вуха мають.

Йоджікуго 四字熟語 є однією з найбільш цікавих складових не лише японської, а й цілої низки інших мов Далекого Сходу. Запозичені з китайської традиції разом з ієрогліфічним письмом, вони стали невід'ємною частиною побуту, історії та культури Японії. (Пирогов, 2005) Це досить складна категорія, ідіоми, що складаються з 4 канджі-символів, які зазвичай є не тільки цитатами стародавніх китайських казок, а й інших повчальних історій стародавнього Китаю.

Наприклад, 世界平和/Sekai heiwa/ - мир у всьому світі;

Афоризм (金言/kingen/, 格目/kakugen/, アフォーリズム/aforizumu/) - це стислий вислів, що узагальнено виражає певну лаконічно сформульовану думку. Афоризм можна визначити як приказку, що має автора, персонально-авторський акт (Комісаров, 2012).

Наведемо такий приклад: 習い, 性となる/narai, sei to naru/ звичка – друга натура.

Професійні вислови (職業の表現 /shokugyou no hyougen/) – це стійкі словосполучення або речення, що внаслідок переосмислення вийшли за межі професійних груп і набули образного значення (Комісаров, 2012).

Наприклад: アドバルーンを揚げる /adobaruun wo agery / зробити пробу ґрунту (повідомити якусь частину інформації, щоби побачити реакцію співрозмовника; буквальний переклад: запустити повітряну кулю з рекламою.

Крилаті вислови (крилаті слова, 名 固 /meigen/, 名 句 /meiku/)—це стійкі, відомі практично всім носіям мови афористичні висловлювання, часто повторювані влучні словесні формули, літературне або історичне джерело яких може бути встановлене (Комарницька, 2012).

Наприклад: 生きていくべきか死ぬべきか、それが問題だ /ikiteiku beki ka shinu bekika, sore ga mondai / бути чи не бути – ось у чім питання (У. Шекспір);

На цих прикладах ми можемо побачити, що є достатня кількість видів фразеологічних одиниць, але фразеологізми можуть також поділятися на різні види, якщо розібрати їх за будовою.

1.2 Будова фразеологічних одиниць

Загальновідомо, що прислів'я, приказки, афоризми, ідіоми – по суті, граматична система будь-якої мови є сконденсованим вираженням цінностей, світогляду та світосприйняття певного народу. Нас цікавлять японські фразеологічні одиниці, які мають соматичний компонент.

Сучасний український сходознавець В. Л. Пирогов зазначає, що японські фразеологічні одиниці, особливо прислів'я, надихаються релігією, історією, народними піснями, красою природи та повсякденним життям. Він також стверджував, що одним з найважливіших чинників унікальності японської культури є ієрогліфічний характер писемності, в якій образи дійсності закріплюються у свідомості японців через асоціативні зв'язки з відповідними ієрогліфічними символами. На думку дослідника, цей зв'язок формує гармонійну і нерозривну основу японського менталітету.

З давніх-давен люди намагалися порівнювати розміри предметів, що їх оточують, з розмірами частин свого тіла, особливо голови, рук і ніг. Назви

частин тіла є важливим об'єктом вивчення в сучасній лінгвістиці, оскільки люди намагаються краще виразити свої думки та почуття за допомогою назв. Як наслідок, існує особливий клас фразеологізмів, що складається з фразеологізмів з частинами тіла, які за своєю структурою містять елементи, що виражають частини тіла людини або тварини як повнозначні компоненти.

Вперше термін «соматизм» в лінгвістичний обіг ввів Ф. Вакк (1968), який розглядав фразеологічні одиниці естонської мови, у складі яких був компонент на позначення частини тіла людини. Він зробив висновок, що ці фразеологічні одиниці є одним з найдавніших шарів фразеології й найбільш використовуються у фразеологічному складі естонської мови

Японці схильні приділяти системі соціальних відносин велику увагу, тому етикет та невербальні засоби комунікації – це неодмінні елементи виховання японців (Пирогов, 2007).

У зв'язку з цим у мешканців країни сонячного сходу сформувалося широке коло асоціацій з частинами тіла людини. Багато вчених збігаються на думці, що головними чинниками формування японської культури стали синтоїзм, який є первинною японською релігією, а також буддизм й конфуціанство, які виявились проявами впливу зовнішньої материкової культури, разом з наступними історико-природними факторами: острівне положення країни; «молодість народу», народження котрого прийшлося на період, коли існуючі по сусідству осередки цивілізації вже знаходились у повному розквіті й служили благодатним джерелом для запозичень; етнічна однорідність населення; жорсткі географіко-геологічні умови, що спонукали до пошуку ефективних соціальних форм співіснування для виживання й розвитку народу (Вакк, 1968).

Отже, в японській мові та культурі концепт «душа» є вираженням рис характеру та внутрішнього психологічного стану людини і знаходить своє втілення в багатьох лексичних одиницях. В японській мові поняття, найбільш близьке до українського слова «душа», складається з таких соматичних компонентів, як 心 «серце» /kokoro/, 肝 «печінка»/kimo/, 腹 «живіт» /hara/, 胸

«груди» /mune/ та 腸 «кишквник» / harawata/. Це можна пояснити тим, що в японській свідомості, як і в китайській, немає чіткої межі між розумом і чуттєвістю. Тому в японській культурі «живіт» уособлює справжні почуття, те, що людина насправді думає, найінтимніші та найщиріші емоції (Пирогов, 2007)

«Груди» в японців відповідають за почуття й емоції, а також хвилювання. Обличчя, очі, руки людини дають інформацію про її емоційні переживання, інтелект, вміння, навички й навіть характер. Обличчя у японців втілює честь, репутацію, добре ім'я, а звідси також відомість та впливовість у суспільстві. Заплямувати обличчя – найбільша кривда для японців, у чийй країні розвилася, мабуть, найскладніша ієрархія соціальних відносин (Пирогов, 2007)

Для японців, як і для інших народів, «голова» уособлює розум, інтелектуальні здібності, знання та мислення. Оскільки «голова» є найвищою точкою, вона також може означати «перевагу» або «вищий рівень прояву явищ/» Оскільки все тіло спирається на стегна, сильні стегна необхідні для рівноваги. Це пояснює значення компонента «талія», який використовується для опису положень, поз, рухів і способів виконання дій. Компонент /rot/ описує людину певним чином, наприклад, манерою говорити.

Прототипами великої частини японських соматичних фразеологічних є етикетні пози, жести та міміка. Невід'ємним елементом японського етикету є уклін та його види. Так, вислів 頭がさがる /atama ga sagaru/ «голова схиляється» ілюструє уклін в знак поваги. Висловлення глибокої пошани також описується ідіомою 腰が低い /koshi ga hikui/ «низький поперек»: чим нижче людина згинається у попереку, тим більшу повагу вона виказує співрозмовнику. 肩たたきする /kata-tataki suru/ «поплескати по плечу» має два значення. Одне з них – підбадьорити, заохотити когось щось зробити – має еквівалент у багатьох мовах, а друге – суто японське. Колегу, який досяг пенсійного віку, плескають по плечу, заохочуючи піти у відставку. У японців дуже виразна й часом своєрідна міміка.(Пирогов, 2007)

Багато суто японських прийомів тіла й обличчя можна побачити у японських мультфільмах アニメ/anime/, де міміка допомагає глядачам одразу

зрозуміти значення слів та наміри героїв. Фразеологічні одиниці 白い目で見る /shiroi me de miru/ «дивитися білками очей» – дивитися на когось с осудом, злісно та 後ろ指を指される よう /ushiro yubi wo sasareru you/ «ніби у спину показують пальцем» – почуття незручності, неприхильності оточуючих – демонструють, як японці висловлюють приховану недобррозичливість. 顎で人を使う /ago de hito wo tsukau/ – змушувати у грубій формі інших щось робити, роздавати накази, виказувати неповагу, поводитися, як начальник – буквально означає «використовувати людей за допомогою підборіддя». Якщо японцю вказують на щось підборіддям, він сприймає це як образу й зневагу до себе. Приклад 眉をひそめる /mayu wo hisomeru/ – хмуритися, супитися; засуджувати чийсь вчинок – походить від невдоволеного виразу обличчя. Коли людина хвилюється, то вона важко дихає і її груди здіймаються, тому 胸が膨らむ /mune ga fukuramu/ «груди здіймаються», означає хвилювання від передчуття радісної події. Щоб перевести дух та заспокоїтись, японці прикладають долоню до грудей, звідси походить фразеологічна одиниця 胸を撫で下ろす /mune wo nadeogosu/ – вгамувати хвилювання. Виражаючи сумнів, японці нахиляють голову вбік, тому 首をひねる /kubi wo hineru/ «нахилити голову» – сумніватися в чесності чийхось слів, ставитися з підозрою(Пирогов, 2009)

Значення деяких японських виразів неможливо зрозуміти без вивчення японських історичних та культурних явищ. Наприклад, вираз 足元を見る /ashimoto wo miru/ /дивитися на ноги/ - користуватися слабкістю людини, шукати слабе місце - походить з феодальних часів, коли слуги дивилися на ступні і ноги заможного клієнта, щоб побачити, наскільки він втомився, і відповідно підняти ціну на послуги. 足を洗う /ashi wo arau/ /мити ноги/ - починати знову, рухатися далі - пов'язане з японською організованою мафією якудза. Переосмислення ідіоми можна пояснити так: після «чорної» роботи, яка часто потребує працювати босим, необхідно вимити ноги.

Фразеологічна одиниця, як зазначав науковець Пирогов(2009), 臍繰り金 /hesokurigane/, або скорочено 臍繰り /hesokuri/ – грошова схованка, зекономлені

гроші домогосподарки – складається з морфем 臍 heso «пупок», 繰る kuru «намотувати, прясти» та 金 kane «гроші». Насамперед, потрібно звернути увагу на те, що спочатку 臍 в цьому виразі записувалося 綜麻 heso «прядка, прядильне колесо», але згодом це слово стало архаїчним і вийшло з ужитку, в той час як сам вислів залишився, а дана морфема стала позначатися омонімічним та більш звичним 臍 heso «пупок». Подібне явище досить часто спостерігається в утворенні японських фразеологізмів, яке зумовлене ієрогліфічною писемністю. 揚げ足を取る /ageashi wo toru/ «взяти підняту ногу» означає «знайти чиєсь слабке місце, недолік». Цей вислів походить від японських видів бойових мистецтв Дзюдо та Сумо, де у випадку, коли супротивник піднімає ногу, можна скористатися цим і обернути бій на свою користь.

Також японські фразеологізми можуть поділятися за формальною структурою, походженням та компонентами .

Так, за формальною структурою фразеологізми, як зазначає Комарницька та Комісаров (2009), зазвичай поділяють на дві групи: фразеологізми-речення та фразеологізми-словосполучення. Однак особливістю японської мови є об'єднання слів у синтаксично не оформлені комплекси, тобто у складні одиниці, які не є складними словами, але не є і словосполученнями. За способом зв'язку японісти такі утворення називають зчепленнями (або ж словозчепленнями), а за характером утворення - зрощеними словосполученнями .

1) фразеологізми-речення, напр., 夫婦喧嘩は犬も食わぬ /fuufu genka wa inu mo kuwanu/ в сімейні чвари краще свого носа не пхати;

2) фразеологізми-словосполучення, напр., 野に下る /no ni kudaru/ піти в опозицію;

3) фразеологізми-зчеплення, напр., 本末転倒 /honmatsu tentou/ сплутати головне і другорядне.

За походженням фразеологізми також можна поділити на кілька груп :

1. Сталі вислови з народної мови - прислів'я та приказки, напр.,
穴のあくほど /ana no aku hodo / - свердлили поглядом або злісно дивитись;
- 2) професіоналізми, які набули переносного значення, напр., 網張る /ami o haru / розтавляти сіті\тенета;
- 3) переклади з інших мов або запозичення фразеологізмів без перекладу, напр., 火のない所に煙は立たぬ / hi no nai tokoro ni kemuri wa tatanu/ немає диму без вогню;
- 4) вислови з античної культури напр., ダモクレスの剣/Damokuresu no ken /дамоклів меч;
- 5) вислови з релігійно-філософської доктрини, здебільшого з конфуціанства й даосизму, напр., 己の欲せざる所を人に施す勿れ/onore no hossesazu tokoro o hito ni sasu nakare / не роби іншим того, чого собі не бажаєш (конфуціанський вислів).

Також дослідники Комісаров та Комарницька у своїх дослідженнях вивели таку класифікацію фразеологізмів за компонентами можна здійснювати на основі універсальних базових кодів культури, які відображені і в усіх мовах світу і виражають закріплене у мові сприйняття світу людиною. Дослідники виділяють такі різновиди універсальних кодів культури: соматичний (тілесний), просторовий, часовий, предметний, біоморфний, духовний.

Ознаки фразеологічних одиниць на основі семантичної злитості або аналітичності компонентів

До основних ознак фразеологічних одиниць лінгвісти відносять:

- фразеологічне цілісне значення;
- автоматичне відтворення у мовленні;
- відносну постійність компонентного складу;
- структури;
- експресивність

Хоча за формою фразеологізми представлені сполученням кількох слів, за функціонуванням у мовленні вони зближуються з окремими словами.

1) Фразеологічні зрощення – це сталі сполуки, зміст яких не можна зрозуміти зі значень окремих компонентів, що входять до складу фразеологічної одиниці; інакше кажучи, загальне значення усього вислову не є еквівалентним до конкретного лексичного значення його складових (Комарницька, 2012)

Значення фразеологічного зрощення 油を売る /abura wo uru/байдикувати ми не зможемо вивести зі значень слів 油 /abura/ олія та 売る/uru/ продавати, тобто вислів є нерозчленованим.

2) Фразеологічні єдності - стійкі сполуки, зміст яких певною мірою зумовлений значенням слів-компонентів

Нерозкладне значення фразеологічних єдностей виникає внаслідок злиття значень окремих компонентів їхніх частин у єдиній узагальненій переносній семантиці цілого. Частини фразеологічної єдності можуть бути відділені одна від одної вставкою інших слів (Комарницька, Комісаров, 2012)

До цієї групи фразеологізмів належать здебільшого ідіоми, що утворилися з вільних синтаксичних словосполучень на основі образного перенесення значення: 壁訴訟/kabesoshou/ невдоволене буркотіння букв, 加 嘆む馬はしまいまで噛む/kamu uma wa shimai madekamu / горбатого могила виправить (букв, кінь, який кусається).

3) Фразеологічні сполучення - це стійкі вислови, до складу яких входять слова як із фразеологічно зв'язаним, так і з вільним значенням. Такі одиниці аналітичні не є безумовними семантичними єдностями . Фразеологічні сполучення, на відміну від фразеологічних єдностей, не можуть мати омонімічних вільних словосполучень: 勝利の美酒に酔う/shouri no bishyu ni you/ сп'яніти від перемоги. У наведеній одиниці одне зі слів, яке входить до фразеологічного сполучення, вжите у своєму звичному, прямому значенні, однаке поєднане зі словами у переносному, метафоричному значенні, завдяки чому и утворюється фразеологізм.

4) Фразеологічні вислови - це стійкі звороти мови, які є семантично неподільними й у процесі мовлення відтворюються як сталі мовні одиниці,

однаке складаються зі слів із вільним значенням за своєю семантикою і структурою такі одиниці нічим не відрізняються від вільних словосполучень, єдиною рисою, яка відрізняє їх від останніх, є те, що вони мають постійний готовий склад. Характерною особливістю фразеологічних висловів є неможливість заміни компонентів цих висловів синонімічними паралелями(Комарницька, Комісаров 2012).

Фразеологічні вислови можна поділити на дві групи за Комарницькою(2012) :

1) вислови комунікативного типу (речення) - прислів'я, приказки, крилаті вислови тощо, напр.,最後に笑う者がもっともよく笑う/сайго-ні варау моно га мотто йоку варау/ найкраще сміється той, хто сміється останнім; 黙っているのは承知のしるし/дамагтеіру-но в а шьо:чі-но шіруші/ мовчання - знак згоди;

2) вислови номінативного типу — мовні кліше, нагтр.,赤くなる/акаку нару/ 一線を画する /іссен-о какусуру/ провести межу.

1.4 Місце фразеології в перекладознавстві

Фразеологія в перекладознавстві відіграє значущу роль, оскільки є ключовим аспектом перекладу. Дослідження та правильне розуміння фразеологічних виразів мови джерела і цільової мов дозволяє здійснювати точний та адекватний переклад, враховуючи культурні, історичні та мовні особливості кожної мови.

Для перекладознавчої науки фразеологія важлива через те, що в кожній мові існують унікальні вирази та сталий спосіб вживання слів, які можуть не мати прямого відповідника в іншій мові. Такі вирази можуть бути пов'язані з культурними аспектами, історією, традиціями та специфікою мови.

Переклад фразеологічних одиниць потребує від перекладача не лише знання еквівалентних виразів у цільовій мові, але й уміння зберегти смисл, відтінки та емоційне забарвлення оригіналу. Це може включати використання

еквівалентних фразеологічних одиниць, адаптацію, вибір найближчого смислового аналога або навіть створення нового фразеологічного виразу.

Додатково, перекладач повинен враховувати та адаптувати фразеологічні вирази до специфіки цільової аудиторії та контексту, у якому вони використовуються. Наприклад, вирази, що мають відношення до певної культури або традицій, можуть бути невідомі або малозрозумілі для людей з інших культурних середовищ.

Фразеологія та перекладознавство — молоді науки, які останнім часом привертають увагу багатьох дослідників. У лінгвістиці ще недостатньо розроблені основні поняття фразеології, а саме чіткі теоретичні принципи визначення обсягу та сутності фразеологізму як мовної одиниці. Тому деякі фразеологічні одиниці неможливо чітко відмежувати від вільних словосполучень. Важливою є проблема авторства фразеологічних одиниць, під яким розуміється факт першої письмової фіксації виразу. Ця проблема постає як частина комплексної проблеми — походження фразеологізмів. Кожна фразеологічна одиниця як полілексемна конструкція складається із поєднання лексем певної структурно-семантичної будови (перший змістовний шар). Від змісту кожної з цих лексем « відмежовуються» окремі семи (елементарні одиниці змісту), які стають компонентами образу з певним денотативним значенням, на основі якого виникає значення конотативне, що збігається з предметно-логічним значенням усієї фразеологічної її одиниці. Утворившись на основі першого змістовного шару, образ наче звільняється від словесно і оболонки й стає живим, видимим, відчутним, а далі переходить у фразеологічне значення (другий змістовний шар) сталої одиниці. Це загальне значення утворює єдине семантичне ціле, що виникає від взаємодії всіх окремих змістовних сем. Виступаючи як спосіб передачі значення, як змістовний ш ар-посередник, образ постає внутрішньою формою фразеологізм у , однак з тією різницею, що не всі слова мають виразну внутрішню форм у , тому що вона в них швидше стирається та темніє. Образність властива абсолютній більшості фразеологізмів. Основа образності — здатність створювати наочно-чуттєві

образи предметів та явищ. Сила образу — в його конкретності, тісному зв'язку з контекстом у широкому значенні слів (Комісаров, 2012).

Хоча значення фразеологічної її одиниці не виводиться з суми значень компонентів, воно не є нейтральне відносно першого змістовного шару. Компоненти фразеологізму — це одиниці першочергової важливості в утворенні загального фразеологічного значення. Тільки їх певна сукупність створює образ і з його допомогою фразеологічне значення. Їх єдність зумовлена взаємодією форм и та суті. Асиметрія між загальним значенням фразеологізм у та значенням його компонентів — невід'ємна властивість одиниць фразеологічного рівня. Під цілісним значенням фразеологізму розуміється не тільки предметно-логічний зміст висловлювання, але й той емоційно-оціночний експресивний зміст, який нашаровується на лексичне значення й відображує ставлення мовця до референта. Проблеми перекладу фразеологічних одиниць тісно пов'язані з фразеологією, яка, як наукова дисципліна, якраз у лінгво перекладацькому аспекті розроблена недостатньо. Незважаючи на те, що є багато досліджень про використання фразеологізмів як особливих мовних засобів вираження, праць, виконаних у рамках фразеологічної стилістики, порівняно мало. Взаємодія мов на фразеологічному рівні ще мало досліджена, хоча навіть поверхові явища свідчать про інтенсивні процеси.

Художній переклад — це вид перекладацької діяльності, над завдання якого полягає у створенні мовою-рецептором твору, здатного справляти на читача естетичне враження, аналогічне впливу оригіналу. Відтворення фразеологічних засобів оригіналу з урахуванням образності та експресії, багатозначності й часто алогічності — одна з найскладніших проблем художнього перекладу. Спірні питання перекладу фразеологічних одиниць тільки протягом останнього часу поступово набувають певної теоретичної аргументації. Методологічна основа робіт, виконаних у даній галузі, базується на принципі наявності або відсутності в мові-рецепторі фразеологічних відповідників сталих словосполучень мови-джерела. Залежно від цього можна виділити такі способи перекладу фразеологічних одиниць: за допомогою

еквівалентних замін (повністю або частково), фразеологічного калькування або описової інтерпретації. Проблем а відтворення семантико-стилістичних функцій фразеологізмів та іншомовному середовищі» тісно пов'язана з розумінням адекватності відтворення.

Одним з головних досягнень перекладознавства є нове розуміння адекватності перекладу як функціональної точності, що є суттєвим при перекладі. Суть адекватності полягає в тому, що оригінал потрібно розглядати як систему, а не як суму елементів, як органічне ціле, а не як механічне сполучення складових частин (Алефіренко, 1987). У цій системі кожен елемент виконує чергову задуману автором функцію, комунікативну та естетичну. В цілому творі, в кожному його мікрообразі реалізується ця функція елементів і структур. Процес перекладу, безсумнівно, включає творчий момент. Завдання перекладу — не копіювання елементів і структур оригіналу, а розуміння їх функцій та відтворення їх засобами рідної мови

Отже, фразеологія в перекладознавстві сприяє точному та адекватному передаванню значення та виразності мовного вислову між мовами, забезпечуючи збереження культурних та мовних особливостей. (Зовірчак, 1983)

Необхідно враховувати не тільки змістову точність, але й стилістичну та експресивно-емоційну відповідність вибраних перекладачем засобів оригіналу.

1.5 Значення фразеології як науки в інших науках

Близькість відношень між фразеологією з одного боку та термінологією з іншого часто описується у літературі. Перша причина цього опису полягає в тому, що терміни та фразеологічні одиниці дуже схожі за своєю структурою. Через це виникла велика проблема у визначенні різниці між фразеологічними одиницями та термінами. Була невелика кількість робіт періоду перших досліджень фразеології, коли метою теорії фразеології було намагання виокремити різницю між фразеологією та термінологією, зверталися до пошуку відмінностей між ними (див., наприклад, Млацек 2007). Саме на цьому

ранньому етапі дослідження фразеології були сформовані дві групи дослідників фразеології. Перша група описувала фразеологічні одиниці як вирази, що складаються з кількох слів, визначених їхньою відтворюваністю. Ця тенденція спостерігається як у слов'янській теорії фразеології, так і в західноєвропейській фразеології.

Інша група дослідників визначає фразеологічні одиниці їх виразністю, і через це не включає терміни до групи фразеологічних одиниць. Незважаючи на цю різницю, в кожній мові є багато одиниць, які важко віднести до однієї з цих двох груп - або термінології, або фразеології, або де можна знайти (Лапшина, 2011) деякі проміжні явища.

Проблема полягає в тому, що, як зазначено вище, відношення між фразеологією та термінологією є дуже близькими. Перш за все, в поточний період розвитку різних мов вплив між цими двома групами мовних одиниць дуже частий (Складана, 2007). Існує багато причин цього впливу і багато його проявів, тому можна згадати лише найважливіші з них.

Перша причина, чому сфери термінології та фразеології настільки близькі і чому між ними існує так багато проникнень, полягає в інтелектуалізації мов. Це явище, яке є типовим для більшості мов у поточний період їх розвитку (Грегор 2008), призводить до використання багатьма мовами великої кількості термінів в широкій сфері мовлення. Багато термінів, які використовуються в пресі, зрозумілі широкій аудиторії, що є важливою умовою для їхнього вживання у фразеології.

Збагачення термінології: Фразеологічні одиниці можуть стати основою для створення нових термінів або відтінків вже існуючих. Такі фразеологічні конструкції можуть вживатися в специфічних галузях, які потребують точності та чіткості мови, таких як наука, технології, медицина тощо.

Формування фахового жаргону: Фразеологічні одиниці можуть стати основою для створення жаргонізмів у певній галузі. Це сприяє утворенню специфічного мовного спілкування між фахівцями цієї області.

Уточнення та точність: Фразеологічні вирази можуть надати точніший або більш уточнений зміст термінам. Вони можуть розширювати та ускладнювати смисл термінів, роблячи їх більш виразними та специфічними.

Створення технічних та наукових термінів: Деякі фразеологічні вирази можуть бути адаптовані для створення нових термінів у різних галузях науки, техніки, медицини та інших областях.

Полісемія та метафоричність: Фразеологічні вирази можуть бути основою для утворення полісемічних термінів, а також термінів з метафоричним значенням. Це може сприяти більш глибокому розумінню певних понять у специфічних контекстах.

Висновки до Розділу 1

Фразеологізм, як оригінальний мовний знак, відкриває специфіку культури та творчість народу. Він має символічний взаємозв'язок з культурними знаками; іноді функціонує не лише як метафора, але й як стереотип, еталон або квазі-символ у пропонованій культурі. Фразеологізми насичені культурними значеннями та є культурними знаками; вони утворюють своєрідне коло - від первинного значення в мові та культурі до актуалізації в мовленні за допомогою насичення культурними значеннями. Це відбувається в ході культурної інтерпретації вільного словосполучення як фразеологізму або посилання на культурну область. Згідно з цією моделлю культурної інтерпретації, протягом століть носій мови здійснював такі етапи: згадував у пам'яті найдавніші значення, які стосуються віддаленої культурного минулого, збуджуючи фонові знання та образи для спогаду про походження фразеологізму, необхідні для більш точного та глибокого використання, співставляючи образ фразеологізму з його асоціаціями, з традиціями, поглядами, цінностями, міфами, символами тощо.

Збереження культурних та національних конотацій фразеологізмів пов'язане з інтерпретацією образу світу у фігуративній основі фразеологічного мовного знаку в культурному та національному /просторі/ мовної спільноти. З цієї точки зору можна зробити важливі висновки з методологічної точки зору: культурний зміст можна /витягти/ з внутрішньої форми фразеологізму: існують певні /сліди/ культур, звичаїв та традицій, історичних подій життя та культури, які можна розуміти як спосіб орієнтації суб'єкта в емпіричному, культурному, духовному житті на основі норм, стандартів, стереотипів, символів, міфів та інших знаків національної культури, прийнятих у конкретній мовній спільноті. Комунікативні функції фразеологізмів виникають у культурі і в багатьох аспектах визначаються культурною конотацією цього мовного знаку. Вибір фразеологізму в культурі завжди мотивований, і рішення використовувати фразеологізм в комунікації для здійснення мовного акту приймається та обґрунтовується передусім культурною семантикою конкретного фразеологізму.

.....

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ РОЗДІЛ

2.1 Методи перекладу фразеологічних одиниць

Існують такі методи перекладу:

1. Лексичний переклад (переклад за допомогою словника) :

Цей метод використовується для перекладу окремих слів або виразів. Для кожного слова або групи слів з фрази обираються найближчі за значенням слова в українській мові.

2. Контекстуальний переклад :

Переклад здійснюється з урахуванням контексту, в якому використовується вираз чи фраза. Основна ідея - зберегти адекватність перекладу у конкретному тексті або ситуації.

3. Калькування :

Переклад виразу або фрази шляхом дослівного або близького за синтаксичною та граматичною структурою перенесення відомого з іншої мови.

4. Компенсація :

Цей метод використовується, коли точний аналог в українській мові не знайдений. Перекладач шукає кілька слів або конструкцій, що відображають схожий зміст.

5. Еквівалентне перекладення :

Вибір українських слів, які мають близьке за змістом значення до вихідних слів іншою мовою.

Завдяки усім цим методам, можна перекласти велику кількість фразеологічних одиниць, які є в усіх мовах світу. Тепер давайте перейдемо до саме тих методів перекладу, які були використані нами для аналізу та дослідження фразеологічних одиниць.

2.2 Етапи дослідження та аналізу японських фразеологізмів в даній роботі

У роботі використано такі лінгвістичні методи дослідження: метод суцільної вибірки, порівняльний метод, структурний метод, семантичний аналіз, кількісно-якісний аналіз та описовий метод. Метод суцільної вибірки використовувався для вилучення ідіоматичних одиниць зі збірок прислів'їв та ідіом, словників та книг.

Оскільки в роботі основна увага приділялася способу перекладу фразеологічних одиниць з японської мови на українську, тобто пошуку еквівалентів у більшості випадків, до аналізу були залучені не лише японські фразеологізми, а й українські фразеологізми та їхні еквіваленти. Таким чином, було проведено системне порівняння двох мов, що дозволило виявити особливості та спільні риси тих чи інших фразеологічних одиниць.

Структурний метод дослідження було застосовано тільки під час аналізу фразеологічних одиниць, які потребували контекстуальної заміни, а також аналізу структури речення японських фразеологізмів при перекладі калькуванням та фразеологічним еквівалентом. Для того, щоб описати та проаналізувати семантичні особливості певних фразем або конкретних лексичних одиниць у них, було використано метод семантичного аналізу. Описовий метод дослідження застосовано для характеристики та опису фразеологічних одиниць в цілому, а також окремих його складників. Опису результатів дослідження. За допомогою кількісного та якісного аналізу фразеологізмів, було здійснено: загальні кількісні підрахунки фразеологізмів, що слугували матеріалом дослідження, поділ на групи, наявністю еквівалента а також аналіз перекладу у кожній окремій групі. Розглядали фразеологізми не тільки окремо, а і у конкретних ситуаціях спілкування зумовлює використання методу лінгвістичної абстракції.

Початковим етапом дослідження став вибір та аналіз японських фразеологізмів, які мали бути перекладені на українську мову. Для цього було

використано японські та українські ресурси, такі як словники та енциклопедії фразеологізмів, а також зібрані дані з різних джерел в Інтернеті. Після вибору фразеологізмів було проведено їх аналіз з точки зору їхнього значення та використання в різних контекстах. Для цього було використано метод компаративного аналізу, який дозволяє порівнювати фразеологізми різних мов та встановлювати їхні спільні та відмінні риси. Далі, для вивчення особливостей перекладу було використано метод лінгвістичного аналізу, який полягає у детальному дослідженні мовних одиниць та їхніх зв'язків. Зокрема, було проаналізовано семантичні та стилістичні особливості фразеологізмів з метою з'ясування їхньої придатності для перекладу на українську мову. Нарешті, для оцінки якості перекладу було використано метод оцінки рівня еквівалентності, який дозволяє встановити ступінь відповідності перекладу оригіналу з точки зору семантики та стилю. Отже, методологія дослідження базується на поєднанні аналітичного, порівняльного та статистичного підходів до вивчення фразеологічних виразів японської мови та їх перекладу на українську. Використання різних методів дозволило детально та різнобічно дослідити японські фразеологізми, зрозуміти їх суть, змістовне навантаження, оцінити різні методи перекладу, дослідивши їх переваги та недоліки, та визначити оптимальний підхід.

Висновки до Розділу 2

Методи перекладу фразеологічних одиниць включають лексичний переклад, контекстуальний переклад, калькування, компенсацію та еквівалентне перекладення. Кожен з цих методів використовується для досягнення адекватності та точності перекладу фразеологічних виразів. Лексичний переклад використовується для перекладу окремих слів чи виразів, вибираючи найближчі за значенням українські еквіваленти. Контекстуальний

переклад передбачає врахування контексту в перекладі, забезпечуючи адекватність у конкретному тексті чи ситуації.

Калькування - це дослівний або близький за синтаксичною та граматичною структурою перенесення відомого з іншої мови виразу чи фрази. Компенсація застосовується, коли відсутній точний аналог українською мовою, і перекладач шукає схожі слова або конструкції для відображення схожого змісту. Еквівалентне перекладення включає вибір українських слів з близькими за значенням до вихідних слів іншою мовою.

Ці методи дозволяють перекладати фразеологічні одиниці, забезпечуючи збереження їхнього семантичного та структурного значення. Методи перекладу використовуються в нашому дослідженні для аналізу та вивчення фразеологічних виразів, що допомагає зрозуміти їхні особливості та вплив на мовлення.

У процесі нашого дослідження ми використовували різноманітні лінгвістичні методи дослідження. Метод суцільної вибірки дозволив нам виділити ідіоматичні одиниці з різних джерел, таких як збірки прислів'їв та ідіом, словники та книги. Наш аналіз був спрямований на спосіб перекладу фразеологічних одиниць з японської мови на українську, включаючи пошук еквівалентів. Окрім японських фразеологізмів, ми також розглядали відповідні українські фразеологізми та їхні еквіваленти, що дозволило здійснити порівняльний аналіз обох мов.

Структурний метод було застосовано для аналізу фразеологічних одиниць, які вимагали контекстуальної заміни, а також для аналізу структури речень, де використовувались японські фразеологізми при перекладі методами калькування та фразеологічного еквіваленту. Метод семантичного аналізу було використано для дослідження та опису семантичних особливостей фразем та окремих лексичних одиниць. Описовий метод застосовувався для характеристики та опису фразеологічних одиниць в загальному та їх окремих компонентів.

Завдяки кількісному та якісному аналізу фразеологізмів, ми провели загальні підрахунки використаних фразеологізмів, поділили їх на групи, враховуючи наявність еквівалентів, та провели аналіз перекладу в кожній окремій групі. Ми розглядали фразеологізми не лише ізольовано, а також у конкретних ситуаціях спілкування, використовуючи метод лінгвістичної абстракції.

.....

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

3.1 Переклад прислів'їв, приказок, ідіом та інших фразеологічних одиниць на українську мову

Мова має комунікативну функцію. Успіх цього процесу значною мірою залежить від того, як спікер використовує свої попередні знання. Слід наголосити на важливості культурної свідомості мовців факторах, які підтримують комунікацію, як мова та культура взаємодіють між собою, як мова відображає світ через свідомість особи, як в індивідуальній та колективній свідомості, ідеології та культурі відображено мовою, як мова та культура створюють світовий образ - первинний, від рідної мови, і вторинний, набутий при вивченні іноземних мов.

Мовний світовий образ включає не лише відображені об'єкти, а й позицію відображуваного суб'єкта, його відношення до цих об'єктів та позицію суб'єкта в тій самій реальності. Можна припустити, що система типових соціальних відносин та оцінка реальності відображаються як знак у системі національної мови та конструюють мовний світовий образ.

Фразеологічні вирази в українській та японській мовах мають важливу історичну цінність, оскільки вони відображають повсякденне життя тих епох, у яких вони виникли. Більшість прислів'їв та приказок мають коріння в історії.

Для прикладу, розглянемо фразеологічний вираз «弘法も筆の誤り» /Kobo mo fude no ayamarī/ (Кукай - Кобо Дайші) – «Навіть і Кобо помиляється /помилявся пензликом». Цей вираз, який є дуже давнім та популярним в Японії, відображає мудрість Кукая, який був видатним релігійним та громадським діячем того часу. Це прислів'я нагадує нам, що навіть наймудріші люди можуть помилятися.

Один із відповідників цього прислів'я в українській мові — «І сонце свої плями має». Цей вираз підкреслює ту ж саму ідею — навіть величезні та могутні речі мають свої недоліки.

Також важливо враховувати контекст та історію створення прислів'їв та приказок, щоб правильно їх перекладати та пояснювати. Це допомагає модернізувати систему перекладу японських фразеологізмів на українську мову та передати їхню ідею та тему.

Відразу приступимо до подальшого аналізу. Поглянемо на додаткові японські приказки та прислів'я, які також можуть бути порівняні з виразами в українській мові.

Деякі приклади стародавніх японських приказок та прислів'їв:

1. 目の中に入れても痛くない (me no naka ni iretemo itakunai) - букв. «не болить, навіть якщо у око встромити». Можна зрозуміти як «думаючи, що сонце світить з чийось очей».

2. 我が物と思えば軽し笠の雪 (wa ga mono to omoeba karushi kasa no yuki) - букв. «сніг на твоєму капелюсі буде здаватися тобі легким, коли подумаєш, що то є твій сніг». Аналог в українській мові: «своя ноша не тягне».

3. 生みの親より育ての親 (umi no oya yori sodate no oya) - букв. «батьки, що виростили, кращі, ніж батьки, що народили». Український аналог: /Не ті батьки, що батьки, а ті, що виростили/.

4. 疑えば目に鬼を見る (utagaeba me ni oni o miru) - букв. «в жаху й чорта побачиш». Можливий аналог: /Боязкий завжди бачить усюди загрозу/, тобто бути скептично налаштованим, і зможете побачите зло в очах.

Ці приклади показують, як японські та українські фразеологічні вирази можуть мати схожі ідеї та теми, але виражені в різних культурних та історичних контекстах.

З цими прикладами нам легше розуміти, які аналоги можна знайти в українській мові, щоб належним чином перекладати та пояснювати ці фразеологічні одиниці, враховуючи їхню історію та значення.

Зважаючи на розглянуті приклади японських прислів'їв та приказок, давайте порівняємо їх із відомими українськими виразами:

1. Японське прислів'я /目の中に入れても痛くない/ було перекладено українським аналогом «думаючи, що сонце світить із чийось очей.» Метод

перекладу використаний - це переклад за аналогією, з використанням схожого образу мовлення, що передає аналогічне значення. Лінгвокультурний аспект у обох мовах використовують образи з болем для вираження, байдужості.

2. Японське прислів'я /我が物と思えば軽し笠の雪/ було перекладено українським аналогом /Своя ноша не тягне./ Метод перекладу - це переклад за аналогією, де використано подібний образ мовлення для передачі аналогічного значення. Лінгвокультурний аспект: обидва прислів'я використовують аналогію з навантаженням, щоб виразити ідею важкості ситуації або відповідальності.

3. Японське прислів'я /生みの親より育ての親/ було перекладено українським аналогом /Не ті батьки, що батьки, а ті, що виростили./ Метод перекладу - переклад з використанням аналогії, де обрано подібний образ мовлення для передачі аналогічного значення. Лінгвокультурний аспект: обидва прислів'я стосуються поняття батьківства та підкреслюють важливість догляду та виховання.

Ці аналогії показують, як в різних мовних традиціях можуть існувати схожі концепції та мудрість, виражені у прислів'ях та приказках. Це також дозволяє нам ліпше розуміти та адаптувати фразеологічні вирази між культурами.

Також наведемо конкретні приклади перекладу фразеологічних виразів з японської мови українською, засновані на розглянутих аспектах:

1. 出る杭は打たれる (でるくいほうたれる)

- Буквальне значення: /Виступаючий гвинт отримує удари./

- Переклад: /Хто виділяється отримує критику./

- Метод перекладу: переклад за аналогією, з використанням схожого образу мовлення.

- Лінгвокультурний аспект: обидва вирази вказують на те, що виділяючись або бути помітним, може призвести до негативних наслідків.

2. 骨折り損のくたびれ儲け (ほねおりそんのくたびれもうけ)

- Буквальне значення: /Великий прибуток від зламаних кісток./

- Переклад: /Тяжка праця приносить користь./

- Метод перекладу: переклад за аналогією, де використано подібний образ мовлення для передачі аналогічного значення.

- Лінгвокультурний аспект: обидва вирази стосуються труднощів та турбот, які можуть призвести до успіху чи користі.

3. 虎穴に入らずんば虎子を得ず (こけつにいらずんばこじをえず)

- Буквальне значення: /Якщо не зайдеш у тигрину нору, ти не зловиш тигреня./

- Переклад: /Без ризику немає успіху./

- Метод перекладу: переклад за аналогією, використання схожого образу мовлення для передачі аналогічного значення.

- Лінгвокультурний аспект: обидва вирази наголошують на важливості ризику та твердого вирішення для досягнення успіху.

4. 虫の知らせ (むしのしらせ)

- Буквальний переклад: /Знання комарине./

- Переклад: «передчуття»

- Метод перекладу: переклад за аналогією, використання подібного образу мовлення для передачі аналогічного значення.

- Лінгвокультурний аспект: обидва вирази стосуються передчуття або сигналів, які можуть вказувати на небезпеку.

5. 親の意見は無視する (おやのいけんはむしする)

- Буквальне значення: /Ігнорувати батьківську думку./

- Переклад: /Не враховувати батьківську думку./

- Метод перекладу: переклад за аналогією, використання подібного значення та образу мовлення.

- Лінгвокультурний аспект: обидва вирази наголошують на важливості врахування думки батьків.

6. 魚心あれば水心 (うおごころあればみずごころ)

- Буквальний переклад: /Де серце риби, там і серце води або якщо риба доброзичлива до води, то і вода буде доброзичлива до риби/

Український аналог: «стався до людей так, як хотів, щоб вони ставилися до тебе»

- Метод перекладу: переклад за аналогією, використання подібного образу мовлення та значення.

7. 虻蜂取らず (あぶはちとらず)

- Буквальний переклад: /Не спіймати мух та ос./

- Український аналог: «бігати за двома зайцями»

- Метод перекладу: переклад за аналогією, використання подібного образу мовлення та значення.

- Лінгвокультурний аспект: обидва вирази стосуються відсутності можливості отримати два бажання чи результати однією дією.

8. 蓼食う虫も好き好き (たでくうむしもすきずき)

- Буквальне значення: «Навіть комахи обирають, що їсти.»

- Український аналог: «Не припасти за смаком\ до душі»

- Метод перекладу: переклад за аналогією, використання подібного образу мовлення та значення.

- Лінгвокультурний аспект: обидва вирази стосуються індивідуальних смакових уподобань та вибору.

9. Приклади з ідіоматичних виразів:

- 猫の額 (ねこのひたい, neko no hitai)

- Буквальне значення: /чоло кота./

- Переклад: /маленький простір./

- Метод перекладу: переклад за аналогією, використання образу мовлення та подібного значення.

10. 二度あることは三度ある (にどあることはさんどある, nido aru koto wa sando aru)

- Буквальне значення : «що сталось двічі, може трапитися ще раз.»

Український аналог: «не двічі, не тричі»

- Метод перекладу: переклад за аналогією, використання подібного значення та образу мовлення.

11. 花より団子 (はなよりだんご, hana yori dango)

- Буквальне значення: «квітки замість данго»

-Аналог: «краще горе в руках, ніж радість в небі» чи «краще город ніж палата»

- Метод перекладу: переклад за аналогією, використання подібного значення та образу мовлення.

Ці приклади показують, як важливо враховувати культурні та мовні аспекти при перекладі фразеологічних виразів. Розуміння культурного контексту допомагає знайти найближчий аналог українською мовою, зберігаючи сенс та емоційне забарвлення оригіналу. Також приклади ілюструють як перекладач може адаптувати фразеологічні вирази, враховуючи культурні та мовні відмінності, зберігаючи важливість та сенс оригіналу в українському контексті.

Ідіома, як оригінальний мовний знак, розкриває культурні особливості та творчість нації. Вона має символічний зв'язок з культурними знаками; іноді вона функціонує не лише як метафора, але й як стереотип, орієнтир (еталон) або квазі-символ культури. Ідіома спочатку насичена культурним змістом та є культурним знаком; вона утворює особливе коло - від первинного значення в мові та культурі, вона оновлюється в мовленні, що ідіоматично несе культурні смисли. Це відбувається в процесі культурної інтерпретації вільної фрази в ідіому або посилення на предметну область культури. Згідно з цією моделлю культурної інтерпретації, протягом століть люди, розмовляючи, виконували такі етапи: вони пробуджували у своїй пам'яті найдавніші відчуття, пов'язані з далекою прадавньою культурою, спонукаючи пам'ятати ті знання та образи, які були необхідні для більш точного та глибокого використання, з'єднуючи образ ідіоми з її асоціаціями з традиціями, віруваннями, цінностями, міфами, символами та іншими.

3.2 Васей-ейго – як нове джерело формування фразеологічних одиниць

Поширення англійської мови по всій земній кулі призвело до його впровадження та інтеграції в багато мов різноманітними шляхами. Процес запозичення слів існує рівно стільки, скільки існують і самі мови. Лінгвісти продовжують сперечатися, як і, головне, чому виникають запозичення.

Звичайно, це поширене явище у багатьох мовах, включаючи японську.

Як нам вже відомо, японський словниковий запас не обмежується тільки запозиченнями з китайської мови, а й великою кількістю гайрайго: запозичень з мов, відмінних від китайського (в більшості своїй з англійської, французької та нідерландського). Поширення англійської мови по всій земній кулі призвело до його впровадження та інтеграції в багато мов різноманітними шляхами.

Як відомо, у кожного народу складається своє бачення і сприйняття навколишньої дійсності, формується своя власна, неповторна картина світу, яка знаходить своє відображення в культурі народу, а значить, і в його мові як невід'ємної складової культури. «Слово відображає не сам предмет реальності, а то його бачення, яке нав'язане носію мови наявними в його свідомості уявленнями, поняттям про цей предмет» (Пирогов, 2007).

Природа значення фразеологічної одиниці тісно пов'язана з фоновими знаннями носія мови, з практичним досвідом особистості, з культурно-історичними традиціями народу, говорить цією мовою.

І немає прикладу краще для цього явища, ніж васей-ейго, або, буквально «англійська, зроблений в Японії». З першого розділу ми вже дізналися, що це за феномен такий, а зараз давайте розглянемо це на більш розгорнутих прикладах:

パンの耳/pan no mimi/ - це краєчок хліба, так зване «вушко хлібу» або окраєць.

アタックする /atakku suru/ - дослівно це означає: «атакувати», але в більшості випадків японці використовують цей вислів в контексті «освідчитись комусь у коханні».

ネット弁慶 /netto benkei/ в цьому прикладі у нас зустрічається наша реальність та історична особистість – воїн-самурай Бенкей, що жив у 12 столітті нашої ери. Дослівно цей вираз ми перекладаємо як: «Інтернет-Бенкей», але на увазі японці мають людину, що косить під крутого хлопця з інтернету.

ゴールイン /go:ruin/

ゴールイン - це фінальний гол у футбольному матчі, матч-пойнт у великому тенісі, або перетин фінішної лінії під час гонки. Але також використовується в значенні «тріумфальна перемога» поза розмов про спорт. Коли ви досягли мети, до якої довго йшли - це дієслово абсолютно точно можна застосувати до вашої ситуації!

Приклад: ボブは 1 着でゴールインした . /Bobu wa 1-chaku de go:ru in shita / Боб фінішував першим.

一度別れてもゴールインするカップルの特徴./ Ichido betsurete mo go:ru in suru kappuru no toku chou / Характеристика одного разу розлучилися пар, що знову возз'єдналися.

マイブーム /Mai bu:mu/

Корисним буде знати, що слово «бум» часто використовується в словах васей-ейго з метою описати тренд, популярність якого-небудь явища, наприклад, в розмові про корейську поп-музиці. マイブーム /Mai bu:mu/ застосовується в розмові про вашому актуальному захопленні.

Приклад: 皆さんのマイブーム教えてください。 / Minasan no maibūmu oshietekudasai/ Розкажіть про ваших нових захопленнях! なぜだか急に卵がマイブーム。 /Nazedaka kyuu ni tamago ga maibuumu/ Совершенно раптово я прямо-таки збожеволів на стравах з курячих яєць.

コストダウン /Kosutodaun/ Як тільки ви ознайомитеся з тим, як працює слово down в словах васей-ейго, значення більшості з них навряд чи будуть для

вас загадкою. По суті, ці слова завжди будуть говорити про зниження чого-небудь. Відповідно, костодаун значить зниження вартості.

Приклад: 私たちはコストダウンを目指している / Watashitachiha kosutodaun o mezashite iru/ .Ми прагнемо знизити витрати.

дзеркало заднього виду називають バックミラー /bakku mira/ від англ. back і mirror, хоча в самому англійською воно називається rear-view mirror. Центр зайнятості або біржу праці називають ハローワーク /haroo waaku/ від англ. hello і work - дослівно «привіт, робото!». І як же не згадати білих комірців - サラリーマン /sararii man/ від англ. salaried worker! Звичайну викрутку називають не screwdriver, а マイナスドライバー /mainasu doraibaa/ від англ. minus і driver, так як проріз в гвинтах, для яких вона призначена, схожа на мінус. А хрестова викрутка- プラスドライバー /purasu doraibaa/ (від англ. plus і driver.). フリーサイズ /furiisaizu/ від англ. free і size - ще одне японське винахід для позначення мішкуватою безрозмірною одягу. Так би мовити, «вільний розмір» для тих, хто, ймовірно, часто підходить до «вільної касі». А ще є ドンマイ /donmai/ від англ. do not mind, хоча правильніше було б, звичайно, never mind - тут вам і гримуча суміш і пиши-скорочуй в одному флаконі.

Отже, на цих прикладах ми остаточно зрозуміти можемо, що цей феномен – є новим джерелом утворення японських фразеологічних одиниць оскільки мова та й світ в цілому змінюється. Тобто світ змінюється, винаходяться нові прилади, переосмислюються деякі вирази т.п. і для цих явищ японці у більшості випадків візьмуть англійський вираз або слово, змінять кардинально його значення та будуть використовувати його на позначення якогось феномену.

3.3 Фразеологізми релігійної тематики та проблемтика їх перекладу

Незважаючи на те, що фразеологічні одиниці та й загалом фразеологія як наука, дуже добре досліджена, але не відмінюється той факт, що в японській мові, як й в усіх мовах світу, створюються нові фразеологічні одиниці. Тому,

ми можемо зрозуміти, що для багатьох нових фразеологізмів, які можуть вважатися приказками, прислів'ями, крилатими фразами та тп., потрібні нові або модернізовані способи перекладу, що вказує на те, що може з'явитися потреба в пошуку аналогів фразеологізмів, яка може виникнути у перекладачів та науковців в цілому.

Тому розглянемо кожен з представлених фраз та надамо їх аналіз та можливі переклади, а також методи перекладу.

Зважаючи на важливість вірного перекладу фразеологізмів та враховуючи їхні особливості, ми аналізували та перекладали японські фразеологізми українською мовою, а також розглянули проблеми при перекладі та вибір методу перекладу:

1. 仏が浮ばれない/hotoke ga ukabarenai/

- Буквальне значення: «душа померлого немає покою»
- Аналог: «йй на тому світі немає спокою»
- Проблеми при перекладі: Важливо передати культурний аспект, пов'язаний із вірою та духовністю, який укладений у фразеологізмі. Деяка відстань між японською та українською версіями може виникнути через різницю в релігійних конотаціях та баченні світу як такого.

2. 知らぬが仏(shiranu ga hotoke)

- Буквальне значення: «не знати про Будду»
- Переклад: «Незнання – щастя», «невігластво – блаженство»
- Проблеми при перекладі: Передача позитивного сприйняття невідомості є ключовим в цьому фразеологізмі. Треба зберегти позитивний тон та асоціації з блаженством.

3. 地獄で仏(jigoku de futsu)

- Буквальне значення: «Будда в пеклі»
- Переклад: «через терни к зорям»
- Проблеми при перекладі: Важливо вірно передати ідею обрання власного шляху крізь різні проблеми та незгоди до свого раю, при цьому

намагатися перекласти так, щоб людина, яка не розбирається в буддизмі, змогла зрозуміти цей фразеологічний вислів правильно.

4. 仏の顔も三度 (futsu no kao mo sando)

- Буквальне значення: обличчя Будди теж три рази
- Переклад: «І терпіння має свої межі», «випробовувати терпіння святого»
- Проблеми при перекладі: Важливо передати ідею обмеженості терпіння та його меж, зберігаючи підтекст фразеологізму.

5. 仏作って魂入れず/hotoke tsukutte arashiirezu/

- Буквальне значення: створений без Будди
- Переклад: «не шкодуючи зусиль, щоб догодити собі»
- Проблеми при перекладі: Важливо передати ідею завершення роботи та головних завдань, але з відсутністю когось, хто б допоміг. Ключовою є передача підтексту фразеологізму.

Методи перекладу включають аналогію, використання подібного образу мовлення та значення, а також урахування культурного та мовного контексту. Для вибору кращого методу перекладу важливо зберігати смислову та емоційну відповідність фразеологізмів у різних мовах.

6. ここにこうしていようとはお釈迦様でも気がつくまい - розм. буду тут ось так, і жодна душа (букв. І навіть Будда) мене не помітить.

- Аналіз : Вираз означає намагання щось створити таке, що навіть найвищий
- Переклад : «Навіть Будда не додумався б зробити це »

7. 釈迦に説法 - вченого вчити - тільки псувати (букв. проповідь Будді).

- Аналіз : Вказує на те, що намагання вчити мудрість може бути марною.
- Переклад : /Намагання вчити Будду./

8. お陀仏になる - протягти ноги, відправитися на той світ; обр. потерпіти крах; розоритися.

- Аналіз : Це вираз вказує на закінчення життя або загибель.

- Переклад дослівний: /Встигти до Будди/ або /Піти до Будди./

9. 仏心鬼手 - обр. зло заради добра (напр. підняти меч в захист слабких); букв. серце Будди і лапи диявола.

- Аналіз : Цей вираз показує на компроміс між злом і добром для досягнення певної мети.

- Переклад : /Добро з злом./

10. 仏陀とも法とも知らぬ - не мати ні совісті, ні сорому.

- Аналіз : Вказує на відсутність моральних бар'єрів або сорому.

- Переклад : /Навіть не знати Будду та закону./

11. 馬の耳に念仏 - присл. як об стіну горох (букв. молитва у вухо коня).

- Аналіз : Цей вираз показує, що спроби надати комусь пораду або допомогу були марними.

Методи перекладу включають в себе уважне розуміння контексту та значення кожного слова, аналіз фразеологізмів, аналогів у мові, а також урахування культурних особливостей, щоб передати точне значення та відтінки сенсу у перекладі.

3.4 Вірші, які стали фразеологічними одиницями

Японські фразеологізми дуже сильно зв'язані з віршами хайку та танка. Японські поети, такі як Мацуо Башьо, Рьота, Одзакі Хосай та інші завжди були прихильниками фразеологізмів та часто їх використовували у свої творах. До того ж, деякі з поетів стали авторами деяких фразеологізмів. Наприклад, візьмемо найвідомішого в Україні японського поета – Мацуо Башьо.

Таблиця 1

物言えば	Mono ieba	Промовиш слово -
唇寒し	Kuchibiru samushi	Крижаніють губи.
秋の風	Aki no kaze	Осінній вітер
		(Переклад Бондаренка)

		I.П.)
--	--	-------

Перші два рядки цього вірша [див. табл.1] стали прислів'ям, а отже як ми вже знаємо, вони стали фразеологічною одиницею. Хоча, з часом цей вираз видозмінився в контекстуальному сенсі. І має приблизно такий переклад: «Сказане слово холодить уста». Автор нам спеціально дає таке підґрунтя, щоб ми мали над чим задуматись. Дивлячись на ці рядки, починаєш задуматися над такими питаннями: Які саме слова? Чому вони холодять уста?

Також ми пропонуємо розглянути хайку, тому що японська поезія настільки тісно пов'язана з фразеологією, а особливо дуже сильно з прислів'ями та приказками, що дуже часто без знання їх неможливо адекватно зрозуміти поетичний образ та сенс цього хайку.

Наприклад, розглянемо таке хайку:

Таблиця2

物言わず 客と亭主と 白菊と	mono iwadzu kyaku to teishyu to shirakiku to	Хозяїн, гість І білі хризантеми - В мовчанні, красномовнішим від слів. (Переклад І. П. Бондаренка)
----------------------	--	---

Це відомий всім японцям вірш [див.табл.2] поета XVIII ст. Рьоти (Рьота), який в основу образу свого хайку поклав японське прислів'я – 言わぬが花

/Лвану-га хана/, що в дослівному перекладі визначається як: Не сказане або мовчання є квітами.

Якщо ми будемо перекладати дослівно, незважаючи на римування та логічність поетичного сенсу, то ми можемо отримати такий переклад:

Нічого не кажучи, / Мовчавши,
Гість та хазяїн,
Та хризантеми.

Якщо розібрати його та перетворити в розповідь, то можна отримати приблизно такий текст: В саду квітучих хризантем стоять дві людини – хазяїн цього саду та його гість. Вони стоять у повному мовчанні та милуються красою хризантем. Щоб зрозуміти, чому вони стоять та в мовчанні милуються цими квітками, ми повинні мати уявлення про японські традиції та етикет.

Дивлячись та аналізуючи переклад, що був наданий вище, ми чітко не можемо зрозуміти поетичний образ цього вірша. Якщо би ми не знали, що за прислів'я лягло до основи цього хайку, то ми би могли й не здогадатись. Але почавши аналізувати не тільки сам текст, але й можливу історію написання цього хайку чи аналізувати, які були передумови його написання, то ми тільки тоді зможемо зрозуміти сенс цього вірша та знайти скрите прислів'я. Потім, коли ми вже змогли проаналізувати саме переклад та історію цього віршованого тексту, ми зможемо з легкістю визначити тему та ідею.

Темою цього вірша можна вважати – милування квітами хризантем в повній тишині.

А ідеєю є – показання найвищого рівня захоплення, як мовчання, квітками.

Але, через те, що японці та українці дуже різні своїми традиціями, тому ми не можемо чітко підібрати прислів'я чи приказку або навіть фразеологізм, що точно передає сенс цього вислову. Тому в цьому випадку, ми можемо звернутися до прислів'їв та приказок інших східних народів. Але, оскільки, ми використовуємо метод підстановки аналогічних фразеологізмів, тобто прислів'їв та приказок, то ми повинні знайти одиниці, які мають таку ж саму

ідею. Отже, в цьому випадку ми можемо використати для перекладу та пояснення один з давньоіндійських виразів: «Мовчання краще від слів».

На наш погляд, це прислів'я має майже однаковий сенс. Тому його можна вважати аналогічним до прислів'я 言わぬが花 /iwanu ga hana/.

Наприклад, відома фраза Башьо やがて死ぬけしきはみえず 蟬の声 /yagate shinu keshiki wa miezu no koe / «голос цикади, який не бачить смерті задовго» означає, що виражається непрямий вираз «крик цикади» (тобто показується ефемерна непослідовність життя).

Ніхто не може вирішити, чи є цей вірш посереднім «консервативним» чи видом, що нагадує дзен «негайне».

Тому ми точно можемо сказати, що:

Безсмертя ще більше підкреслюється яскравістю, і Башьо, можливо, в першу чергу, відзначає лише абстрактну цикаду як загальну цикаду.

Сенс цього вірша повністю змінюється залежно від того, про який контекст думає одержувач і які почуття в них виникають.

Але як і з усіма фразеологізмами, які прийшли до нас з минулого, так і з'являються зараз у вигляді запозичених слів, ми розуміємо, що ці фразеологічні одиниці треба перекладати та аналізувати. При цьому треба ще обрати правильний метод перекладу та й сам переклад.

3.5 Особливості пошуку аналогів та переклад

Давайте розглянемо такі варіанти підбору аналогів в українській мові і потім розберемо на прикладах як їх застосовувати.

1. Лексичний аналог :

Це найочевидніший метод, коли шукається українське слово або вираз, який має аналогічне значення до слова чи виразу на мові оригіналу.

2. Фразеологічний аналог :

Пошук виразів або приказок в українській мові, які мають схожий сенс або контекстуальне вживання.

3. Контекстуальний аналог :

Врахування ситуації або контексту перекладу для забезпечення точного і адекватного виразу перекладу.

4. Смисловий аналог :

Пошук виразу, що відображає аналогічний смисл, хоча може мати іншу лексичну форму.

5. Аналог з антонімів :

Знаходження антонімічного виразу, який може передати аналогічний смисл в іншій мові.

Кожен метод має свої переваги та обмеження. Оптимальний вибір методу залежить від конкретної ситуації перекладу, мети та контексту. Комбінація різних методів дозволяє найкраще передати зміст та нюанси в перекладі.

Японський фразеологізм: «木を見て森を見ず» (ki o mite mori o mizu)

Значення: Дивитись на дерево і не бачити ліс

Лексичний аналог в українській мові: /Бачити дерево, але не бачити ліс./

Аналіз: Цей фразеологізм вказує на відсутність узагальнення або розглядання ситуації як частину більшої картини.

З цим фразеологізмом у нас не може виникнути проблем, оскільки тут ми можемо побачити, що японці у цьому контексті бачать та сприймають світ так само як українці. Але якщо перейти до наступної фразеологічної одиниці, то ми можемо вже побачити та зрозуміти, що тут потрібно вже буде підбирати певний аналог з української мови, щоб правильно передати сенс.

Японський фразеологізм: «花の下にて飯を食う» (hana no moto nite meshi o kuu) Переклад дослівний: «Їсти під кущем квітів.»

Смисловий чи фразеологічний аналог в українській мові: /Обговорювати справи відкрито./

Аналіз: Цей фразеологізм вказує на розмови чи дії, які відбуваються публічно або відкрито під час церемоній або святкувань.

Тут якраз ми зможемо використати ці дві варіанти підбору, бо вони обидва нам підходять для перекладу.

Японський фразеологізм: «風の噂» (kaze no uwasa)

Значення: «Плітки вітру.»

Контекстуальний аналог: Український переклад може виражати чутки чи поширення слухів. Можливий переклад: «Слухи» або «Чутки».

Японський фразеологізм: «虫の知らせ» (mushi no shirase)

Значення: «Повідомлення комах.»

Контекстуальний аналог: Український переклад може відобразити отримання невідомої інформації через незвичайні джерела. Можливий переклад: «Незвичайні\дивні повідомлення» або «Неочікувані новини.»

Японський фразеологізм: «有為転変» (yuui tenpen)

Значення: «Стійкий до змін.»

Аналог з антонімів: «Нездатний до змін.»

У цьому прикладі, антонімічний вираз вказує на стан, коли щось не піддається змінам.

Японський фразеологізм: «虎穴に入らずんば虎子を得ず» (koketsu ni irazunba torako o ezu)

Значення: «Якщо не ризикуєш, не досягнеш успіху.»

Аналог з антонімів: «Якщо не ризикуєш, не досягнеш нічого.»

Тут антонімічний вираз /Якщо не ризикуєш, не досягнеш нічого/ передає ідею, що без ризику не можна досягнути ніякого результату.

Японський фразеологізм: «水に流す» (mizu ni nagasu)

Значення: «Забути минуле.»

Аналог з антонімів: /Все запам'ятовувати./

У цьому випадку, антонімічний вираз /Все запам'ятовувати/ відображає схожий сенс, як в нашому прислів'ї «вода все пам'ятає».

Висновки до Розділу 2

Враховуючи всі дослідження, що були проведені нами та аналізи досліджень, які робили різні науковці, яких ми згадували раніше, ми можемо зробити такі висновки по даним фразеологічним одиницям:

Мовлення виконує комунікативну функцію. Успіх цього процесу значною мірою залежить від того, як мовець використовує наявні знання. Слід підкреслити, що мовці повинні бути культурно обізнаними щодо чинників, які лежать в основі комунікації, щодо взаємодії мови і культури, щодо того, як мова відображає світ через людську свідомість, як мова відображає індивідуальну і колективну свідомість, ідеології і культури, і як мова і культура формують світогляд - насамперед через рідну мову і меншою мірою через вивчення іноземної мови.

Фразеологізми в українській та японській мовах є історично важливими, оскільки відображають повсякденне життя в той час, коли вони були створені. Більшість прислів'їв та ідіом мають своє коріння в історії.

Ці приклади показують, наскільки важливо враховувати культурні та лінгвістичні аспекти при перекладі прислів'їв та ідіом. Розуміння культурного контексту допомагає перекладачеві знайти найближчий відповідник в українській мові, зберігаючи при цьому значення та емоційне забарвлення мови оригіналу. Ці приклади також показують, як перекладачі можуть скоригувати формулювання фрази в українському контексті, беручи до уваги культурні та мовні відмінності, зберігаючи при цьому зміст та емоційне забарвлення оригіналу.

Ідіома, як оригінальний мовний знак, розкриває культурні особливості та творчість нації. Вона має символічний зв'язок з культурними знаками; іноді вона функціонує не лише як метафора, але й як стереотип, орієнтир (еталон) або квазі-символ культури. Ідіома спочатку насичена культурним змістом та є культурним знаком; вона утворює особливе коло - від первинного значення в мові та культурі, вона оновлюється в мовленні, що ідіоматично несе культурні смисли.

Також наведемо додаткові спостереження та аналіз, пов'язані з перекладом фразеологічних одиниць між японською та українською мовами:

1. Контекст та Культурний фонд:

Переклад фразеологічних виразів має бути чутливим до культурного та історичного контексту. Багато японських фразеологізмів мають свої коріння у японській історії, міфах, релігії та традиціях. Розуміння цього контексту дозволяє зрозуміти і передати сенс фразеологічного виразу в українському перекладі.

2. Точність та Еквівалентність:

Переклад фразеологічних одиниць повинен бути якнайточнішим та наближеним до оригіналу, зберігаючи значення та емоційну нюансованість. Проте, іноді повне еквівалентне вираження може бути неможливим через відмінності в менталітеті та культурі.

3. Лексичні та Граматичні Відмінності:

Японська та українська мови мають відмінності в лексиці, граматиці та синтаксисі. Перекладач повинен враховувати ці особливості, щоб забезпечити граматичну та лексичну вірність перекладу.

4. Семантичні Відмінності:

Фразеологічні одиниці можуть мати подібне словосполучення, але різне значення у різних мовах. Одне слово чи вираз може мати багато значень залежно від контексту та менталітету кожної культури.

5. Творчість та Контекстуалізація:

Переклад фразеологічних одиниць також вимагає творчого підходу перекладача. Іноді слід додати пояснення або вибрати аналогічний вираз, який буде легше сприйнятий українським читачем.

Ці аспекти підкреслюють складність та важливість перекладу фразеологічних виразів між японською та українською мовами. Щоб досягти якісного та точного перекладу, перекладач повинен мати глибоке розуміння культурних, історичних та соціальних контекстів обох мов, а також бути креативним у використанні мовних ресурсів.

РОЗДІЛ 4. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЙОДЖІКУГО

4.1 Йоджікуго як особливий вид фразеологізма

«Йоджікуго», 慣用句 - це особливий вид фразеологізмів в японській мові, який відзначається певною специфікою та важливістю в щоденному мовленні. Це загальноживаний вираз, який складається з двох або більше слів, що утворюють стійке сполучення, не завжди маючи літературний аналізований сенс, але маючи визнане значення та використовується в мовленні носіїв мови//.

Разом із різноманітними культурними, релігійними та писемними запозиченнями з Китаю, Японія запозичила і фразеологічні одиниці, які зараз в японській мові називаються йоджікуго (Складні словесні конструкції, які складаються із чотирьох ієрогліфів та мають китайське походження. В китайській мові такі ідіоми називаються чен'юй.) та займають особливе місце серед її фразеології(Комарницька, 2012).

Після тривалого перебування в японській мові, чен'юй стали неот'ємною частиною японської фразеології, відомої як «йоджікуго» Це підтверджується однією з особливостей «йоджікуго», виявленою під час аналізу фразеологічних одиниць японської мови.

Часто «йоджікуго» використовуються як складова частина японських фразеологічних виразів (наприклад, /疑心暗鬼 (Gishin anki)/ використовується як частина виразу /疑心暗鬼を生ず (Gishin anki wo shoozu)/). Також йоджікуго може виступати як їх скорочення (наприклад, /有頂天になって (Uchooten ni natte)/ – скорочене /有頂天外 (uchootengai)/). Це свідчить про взаємовплив йоджікуго та інших фразеологічних одиниць в японській мові.

Ще одним показником того, що йоджікуго стали нелишньою частиною японської мови та культури, є утворення нових японських йоджікуго. Багато з цих йоджікуго, що прийшли в Японію з Китаю, зазнали змін на різних рівнях, включаючи ієрогліфічний та семантичний рівні. Наприклад, вираз /顔面蒼白

(Ganmen soohaku)/, що означав /Аж у всіх обличчя посиніли (від хвилювання)/, під час епідемії грипу у 2009 році змінився на /顔面総白 (Ganmen soohaku)/ зі значенням /Усі обличчя побіліли/, відображаючи зміни в мовному вживанні та семантиці цього виразу.

Проте, така культурна інтерференція, яку можна виявити за допомогою йоджікуго і досі лишається недослідженою, незважаючи на особливу увагу японців, зосереджену, останнім часом, на йоджікуго. Отож, оскільки своє походження йоджікуго беруть в Китаї, то досить доцільним є проведення порівняльного дослідження йоджікуго та інших японських фразеологічних одиниць для виявлення саме культурологічних відмінностей та відмінностей світогляду, що виражаються за їх допомогою, оскільки йоджікуго висвітлюють проблему взаємодії мислення, а також, як частина фразеології, є тим, що впливає на ментальну культуру суспільства

Проте значна частина йоджікуго залишилася прямими наслідками китайських чен'юй. Основною метою цього дослідження є визначення ступеня збереження або втрати автентичності чен'юй після їхнього внесення до японської мови. Попередні дослідження, базуючись на класифікації, виявили деякі відмінності між йоджікуго та іншими фразеологічними одиницями японської мови, зокрема, в контексті вираження почуттів. Раніше проведені дослідження класифікували фразеологічні одиниці японської мови, спираючись переважно на класифікації психологів-дослідників почуттів, таких як А. Петровський, В. Додонов і І. Павлов.

Оскільки у випадку із йоджікуго відтворити загальну класифікацію вдалося не повністю, то були зроблені судження про різницю в сприйнятті конкретним народом певного виду почуттів. Виявлені відмінності були наступними: серед йоджікуго не виділяються гностичні почуття, почуття задоволення, дружби, честі, роздратування, знервування, знуцання, заздрості та зніяковілості. Проте саме серед йоджікуго можна виділити ті, що позначають обурення, хвилювання, тривогу, муку та страждання (Комарницька, Комісаров, 2012)

Спільні риси йоджікуго та інших фразеологічних одиниць японської мови:

1. Страх пов'язаний із душею та серцем:

- Йоджікуго: Злякатися так, що аж душа вилітає/розсипається; Аж холоне душа; 3 людини витягають дух крові.

- Інші фразеологічні одиниці: Серце в п'ятках; Аж в серці/грудях/на душі похололо.

2. Щастя та радість асоціюються з небесами:

- Йоджікуго: Поза вищим рівнем неба.

- Інші фразеологічні одиниці: Бути на 7-му небі від щастя.

3. Вираз злості через очі та брови:

- Йоджікуго: Очі виблискують злістю, брови насупити; Насупити брови; Аж очі рогом.

- Інші фразеологічні одиниці: Вирячити очі.

4. Згадуються біди, що ідуть одна за одною:

- Йоджікуго: Біда біду тягне.

- Інші фразеологічні одиниці: -

Розглядаючи особливості йоджікуго порівняно з іншими фразеологічними одиницями японської мови, можна виокремити наступні відмінності:

1. Хоча існує переважання йоджікуго на позначення почуттів, особливо кохання, більшість із них мають негативний відтінок, у той час як у звичайних фразеологізмах відзначається лише /згасання/ почуттів або їх швидкоплинність.

2. В йоджікуго частіше виражається рівність та загальна любов до всіх, незалежно від соціального статусу, в той час як у звичайних фразеологічних одиницях частіше виникає тема заздрості через фаворитизм.

3. У йоджікуго, порівняно з іншими фразеологічними одиницями на позначення почуттів кохання, часто вживаються фрази, які виражають братерську або сестринську любов та нахил до захисту одне одного в складних ситуаціях.

У звичайних фразеологізмах на позначення кохання можна знайти такі приклади:

- 犬猿の仲 (Ken-en no naka) - Жити, як кішка з собакою.
- 恋は熱しやすく冷めやすい (Koi wa neshi yasuku same yasui) -

Кохання швидко загорається і швидко гасне.

У йоджікуго, на відміну, більшість фразеологізмів, які виражають кохання, мають негативний відтінок:

- 一日三秋 (Ichijitsu sanshū) - Один день тягнеться за 3 осені (відзначає тугу за кимось).
- 愛別離苦 (Aibetsu riku) - Тяжкість розставання з коханою людиною.

У звичайних фразеологізмах на позначення кохання та стосунків часто зустрічаються приклади, які акцентують заздрість через фаворитизм:

- 愛多ければ憎しみ至る (Ai ookereba nikushimi itaru) - Чим більше людину люблять, тим більше ненавидять її сторонні.

У йоджікуго, навпаки, частіше говориться про рівну любов до всіх:

- 一視同仁 (Isshi doujin) - Відноситися до підданих без фаворитства, любити всіх однаково.

У йоджікуго спостерігаються цікаві асоціації, коли страх тісно пов'язаний із конкретними частинами тіла, наприклад, очима і язиком:

- 瞠目結舌 (Doumoku ketsuzetsu) - широко розкрити очі і зав'язати язик від страху (може бути перекладено, як /Оніміти від страху/здивування; Аж баньки вилупити/).

У звичайних фразеологізмах, страх часто асоціюється з іншими частинами тіла, як от волоссям, яке стає дибки:

- 総毛立つ (Sooke datsu) - Волосся дибки стає.
- 背筋が寒くなる (Sesuji ga samuku naru) - Спина холоне.

Крім того, є деякі унікальні асоціації в йоджікуго, наприклад:

Страх у йоджікуго асоціюється з рослинами:

- 草木皆兵 (Soumoku kaihei) - Завмерти, наче трава чи дерево, від страху (може бути перекладено, як /Остовпеніти від страху/).

Злість людини в йоджікуго виражається через волосся, яке стає дибки:

- 頭髮上指 (Douhatsu joushi) - Так злитися, що аж волосся стає дибки.

У йоджікуго, які виражають злість, акцентується на тому, що злість завдає страждань саме тому, хто злиться:

- 切齒腐心 (Sesshi fushin) - Страждати від душевних ран через злість.

Ці асоціації та приклади є частиною унікальної природи йоджікуго та свідчать про інше сприйняття почуттів та емоцій в порівнянні зі звичайними фразеологічними одиницями японської мови.

Заздрість у фразеологізмах японського походження часто відображає заздрість до сусідів:

- 隣の花は赤い (Tonari no hana wa akai) - У сусіда й квіти червоні.

Нешастя в йоджікуго пов'язане із негараздами в країні або загиблюю країною:

- 黍離之歎 (Shori no tan) - Стогін загиблої країни.

Хвилювання в йоджікуго асоціюється із темрявою:

- 暗雲低迷 (An'un teimei) - За темними змарами майбутнього не бачити.

- 疑心暗鬼 (Gishin anki) - В серце закрадається сумнів.

Краса в йоджікуго в основному асоціюється з матеріальними цінностями, такими як дорогоцінні камені, розкішні палаці та прикраси:

- 琳琅珠玉 (Rinrou shugyoku) - Про прекрасний дорогоцінний камінь.

- 桂殿蘭宮 (Keiden rankyuu) - Про красивий палац.

- 宝鈿玉釵 (Houden gyokusai) - Про розкішну заколку, прикрашену золотом, сріблом і дорогоцінним камінням.

Краса в йоджікуго розглядається як щось, що перебуває вище від усього і не обмежується поняттям добра чи зла:

- 耽美主義 (Tanbi shugi) - Думати про красу як про найвище мистецтво, ставити її вище добра чи зла.

Як можна помітити, культурологічні різниці між йоджікуго та іншими фразеологічними одиницями японської мови на позначення почуттів виявляються у великій кількості відмінностей та унікальних асоціаціях.

Тож, можна вважати, що хоча йоджікуго і входять до складу японських фразеологізмів та є повноправною частиною японської мови (про що свідчать зміни та новоутворення йоджікуго в японській мові), проте вони значно відрізняються на когнітивному рівні. До того ж, хоча ідіоматичні йоджікуго вже довгий час зазнають впливу японської мови та культури, але свою культурну автентичність чен'юю до певної міри зберегли і значно вирізняються серед інших фразеологічних одиниць японської мови в якості йоджікуго. Дане дослідження дозволить поглянути ширше на йоджікуго та японські фразеологічні одиниці з культурологічної точки зору, а також стане цінним внеском в подальші дослідження поки малодослідженої сфери йоджікуго та японської фразеології загалом.

Термін йоджікуго перекладається як /звичайний вираз/ або /стале слово/. Ці вирази виникають на основі традицій, культури, історії та соціальних норм, і мають глибокий зв'язок з японською ментальністю./Комарницька, 2012/

Декілька особливостей йоджікуго:

1. Сталість та поширеність використання: Йоджікуго є сталими та дуже поширеними серед носіїв мови. Вони використовуються в щоденному спілкуванні та мають визнане значення.

2. Відсутність літературного розкладу: Часто йоджікуго не можна зрозуміти, аналізуючи його складові лексеми окремо. Їхнє значення впливає з їхнього вжитку в конкретному контексті.

3. Специфічне значення: Йоджікуго можуть мати культурно-зумовлене значення, яке важко передати в іншій мові без врахування контексту та культурних особливостей.

4. Широкий спектр застосування: Йоджікуго використовуються в різних ситуаціях, включаючи розмови, писемні тексти, мас-медіа та літературу.

При перекладі йоджікуго на українську мову важливо зберігати їхнє значення та ідіоматичний характер. Це може бути досягнуто вибором виразу чи фразеологізму, що має близьке за значенням або концепцією значення. Адаптація до української культури та контексту також є важливим аспектом успішного перекладу йоджікуго.

Зважаючи на особливості йоджікуго, наведемо приклади:

/初志貫徹/ (しよしけんてつ, shoshikentetsu) - дослівно /від початкового наміру до його втілення/. Вказує на те, щоб триматися свого першого наміру та досягати цілей.

/花鳥風月/ (かちょうふうげつ, kachou fuugetsu) - дослівно /квіти, птахи, вітер, місяць/. Вживається для вираження естетичного сприйняття природи та життя.

- Приклад 3: /虎視眈々/ (こしたんたん, koshitantan) - дослівно /уважно спостерігати за тигром/. Вживається для опису пильного та уважного стеження за ситуацією.

Зокрема, у японській мові існує фразеологізм /古結孤児/ (koketsu koji), що можна перекласти як /Тигрове лігво, тигрятко є/. Ця фраза має глибокий сенс - без відваги та ризику важко досягти успіху. Історичний контекст, що підтверджує це, пов'язаний із китайським дипломатом, відправленим до двору іншого короля. Йому надали гарне положення, але це було тимчасовим, оскільки королю пропонували союз з гунами. На виклик цьому важливому рішення, китайський дипломат вжив цей вираз, щоб показати, що іноді потрібно ризикувати, щоб досягти успіху, особливо у конкурентному оточенні.

Базуючись на цій інформації, ми можемо визначити основну думку, яка полягає у піднесенні мужності та відваги.

Українська мова має значну кількість фразеологічних виразів, що акцентують на сміливість та відвагу людини. Такі, як:

1. /Сміливість фортеці бере./

2. /То не козак, що боїться собак./
3. /Сміливий наскок – половина спасіння./
4. /Де мужність, там і перемога./

Використовуючи метод підстановки аналогічних фразеологічних виразів, характерних для української мови, ми змогли знайти та пояснити значення японського вислову.

四苦八苦 /shiki haku/, «4 страждання, 8 страждань», що натякає на буддійську концепцію «ку». Такі страждання, як бути серед людей, яких ви ненавидите, не отримувати те, що ви хочете, і хворіти, звучать як звичайний день у переповненій бібліотеці за тиждень до іспитів, чи не так? Проте не всі йоджікуго базуються на китайській культурі.

一念痛天 /ichinentsuuten/

/Постараєшся – дійдеш до цілі/

Ця фраза дослівно перекладається як /тверда воля до неба доведе/.

Перекладач може використовувати цей вислів як прислів'я.

Приклади перекладу:

- Добре роби, добре й буде.
- Старанність людини славить.

一石二鳥 /Isseki, nichō/

/Вбити двох птахів одним каменем/

Це вираз означає досягнення двох цілей одночасно.

十人十色 /junin jūiro/

/Десять чоловіків, десять кольорів/

Цей вислів підкреслює різноманітність у смаках, поглядах та підходах кожної людини. Це нагадує нам, що кожна особистість є унікальною.

我田引水 - /gaden insui/

/Тягнути воду до власного рисового поля/.

Цей вираз вказує на те, що людина робить або говорить речі на користь самому собі. Ми можемо знайти українські аналоги, такі як:

- В кожного своя мука;

- Своє має бути своїм;
- Свої там свої, а наші тут наші.

海千山千 / umi sen yama sen/

«Тисяча морів, тисяча гір»

Це стосується того, хто багато бачив і пережив. Він має багатий досвід та мудрість. Українські аналоги можуть бути такими:

- Багатий досвід — глибокий учитель;
- Тисяча мудроців у серці.

醉生夢死 - /suisemushi/

/П'яне життя, мрійлива смерть/.

Це вказує на марно витрачене життя. Можна використати українські аналоги:

- П'яне життя — марне життя;
- Життя пропиваючи — від смерті крок;
- Мрійливе життя — нічого не досягне.

美人薄命 - /bijinhakumei/

/Прекрасна людина, коротке життя/.

Це означає, що прекрасним людям суджено коротке життя. Аналоги в українській мові:

- Життя прекрасних коротше;
- Красуні живуть не довго;
- Краса — вічна ж не буває.

Значення: це відноситься до осіб, які мають спільний дух або думку, подібно до того, як ми можемо назвати когось /братом від іншої матері/. Ці люди можуть поділяти схожі думки та іноді навіть висловлювати фрази одночасно. /Мудреці думають однаково/ є чудовим українським аналогом, який чітко передає сенс цього вислову.

Отже, на цих прикладах ми показали, що, так само як у прислів'ях та прикметах, для точного відтворення суті цього фразеологічного виразу потрібно розуміти його значення. За допомогою цих виразів можна легко

виразити подібні ідеї в українській мові. Ці приклади підкреслюють різноманітність та багатогранність йоджікуго, а також їхню важливість у японській мові та культурі.

4.2 Проблематика перекладу та пошуку аналогів

Не зважаючи на те, що цей вид фразеологізмів вже досить гарно вивчений, але через складність перекладання та розуміння їх в контексті можуть виникнути проблеми навіть в досвідченого перекладача.

1. Семантика і образність: Багато японських фразеологізмів ґрунтуються на образності і метафорах, які можуть бути важкі для передачі в іншій мові. /Йоджікуго/ містять у собі семантику і відтінки, які можуть бути специфічні для японської культури та традицій.

2. Контекст і ситуація: Важливість контексту в японській мові надзвичайно висока, і фразеологізми можуть змінювати своє значення в залежності від контексту та ситуації. В перекладі не завжди вдається передати всі аспекти контексту.

3. Граматика і структура: Японська мова має свою власну граматичну структуру і порядок слів, яка може відрізнитися від англійської чи інших мов. Це може ускладнювати переклад і вимагати змін у структурі фразеологізмів.

4. Культурні відмінності: Японські фразеологізми можуть ґрунтуватися на японських традиціях, віруваннях і історії, які можуть бути незрозумілими для іншої культури. Перекладач повинен враховувати ці культурні відмінності, щоб передати сенс.

5. Двозначність і іронія: Багато японських фразеологізмів мають двозначне значення або містять іронію. Вони можуть бути складні для перекладу, оскільки перекладач повинен визначити, яке значення більш підходить до конкретного контексту.

Уникнути всіх цих проблем у перекладі /йоджікуго/ важко, і вона може залежати від навичок та досвіду перекладача, а також від того, наскільки він

розуміє японську культуру та мову. Важливо враховувати всі ці аспекти при спробі передати сенс і значення японських фразеологізмів у перекладі.

Чотирислівні фрази, відомі як /四字熟語/ (yojijukugo) в японській мові, представляють собою особливий клас фразеологізмів, які складаються з чотирьох ієрогліфів і мають загальний семантичний сенс. Переклад таких фраз може бути викликом через їхню образність і конкретність. Ось декілька прикладів /四字熟語/ і проблем, пов'язаних з їхнім перекладом:

四字熟語: 天衣無縫 (てんいむほう, ten'imuhou) Значення: /Безшовна небесна одежа/ (буквально) або /немає ідеального./

Проблема: Важко передати образність і концепцію /безшовної небесної одежі/ в іншій мові. Перекладач повинен знайти аналогічний фраз або вираз, що виражає ідею недосконалості.

Переклад: /Немає ідеального/ або /Немає нічого бездоганного./

四字熟語: 一石二鳥 (いっせきにちょう, isseki nichou) Значення: /Одного каменя – два птахи/ (буквально) або /досягнення двох цілей одночасно./

Проблема: В цьому випадку, переклад повинен відтворити ідею подвійного досягнення через одну дію або подію.

Переклад: /Досягнення двох цілей одночасно/ або /Одним випрямом до двох мет./

四字熟語: 自画自賛 (じがじさん, jiga jisan) Значення: /Хвалити себе/ (буквально) або /хвалити свої власні досягнення./

Проблема: Цей фразеологізм відображає внутрішню самохвалу, і перекладач повинен передати цю ідею.

Переклад: /Хвалити себе/ або /Заслужувати самохвалу./

5. 四字熟語: 一意専心 (いちいせんしん, ichii senshin) Значення: /Одна мета - одна увага/ (буквально) або /присвяченість одній справі./

Варіант перекладу: /Зосередженість на одній меті/ або /Спрямованість на одну ціль./

6. 四字熟語: 孤立無援 (こりつむえん, koritsu muen) Значення: /Самотність і бездопоміжність/ (буквально) або /відсутність підтримки чи допомоги./

Варіант перекладу: /Самітність та відсутність допомоги/ або /Самотність без підтримки./

7. 四字熟語: 一石二鳥 (いっせきにちょう, isseki nichou) (Повторно розглянуто для іншого варіанту перекладу) Значення: /Один камінь - два птахи/ (буквально) або /досягнення двох цілей одночасно./

Варіант перекладу: /Досягнення двох цілей одночасно/ або /Одним випрямом до двох мет./

8. 四字熟語: 勉学糾合 (べんがくきゅうごう, bengaku kyūgō) Значення: /Навчання і спорт разом/ (буквально) або /поєднання навчання та фізичної активності./

Варіант перекладу: /Поєднання навчання та фізичної активності/ або /Узгоджене навчання та спорт./

Зробивши всі аналізи та дослідження, які пов'язані з перекладом цих фразеологізмів

Висновки до Розділу 4

Отже, дивлячись на усі ці дослідження ми можемо зробити такі висновки:

1. Специфічність і образність японських фразеологізмів: /四字熟語/ і інші фразеологізми в японській мові часто виражають складні концепції та ідеї в лаконічній формі. Вони можуть містити образи, метафори та філософські концепції, які роблять їх унікальними і складними для перекладу.

2. Важкість перекладу через культурні відмінності: Переклад /四字熟語/ часто включає врахування культурних відмінностей та історичних контекстів. Поняття і ідеї, вбудовані в ці фрази, можуть бути чужими для інших культур, і їхнє передавання може бути викликом для перекладача.

3. Пошук аналогів і адаптація: Перекладачі зазвичай намагаються знайти аналогічні фрази або вирази в мові призначення, які найкраще передадуть сенс /四字熟語./ Іноді це вимагає адаптації або розширення сенсу фразеологізму.

4. Важливість контексту: Контекст грає важливу роль у розумінні та перекладі /四字熟語/ і фразеологізмів загалом. Той самий /四字熟語/ може мати різні значення в різних ситуаціях, тому важливо враховувати контекст при перекладі.

5. Поєднання знань і мови: /四字熟語/ інколи відображають важливі принципи або філософію. Переклад їх може сприяти поширенню цих цінностей та знань в інших культурах.

.....

ВИСНОВКИ

Японська мова є однією з найдавніших мов у світі, і це призводить до великої розмаїтості фразеологічних виразів, які дійшли до нас з давніх часів. Ці фразеологізми служать засобом передачі і збереження мудрості, знань, традицій та світогляду японців.

Як відомо, кожен народ має власне сприйняття навколишнього світу, своє уявлення про минуле і майбутнє, що відбивається у його культурі, а, отже, і в мові, яка стає невід'ємною частиною культури.

Під час виконання магістерської кваліфікаційної роботи ми з'ясували, що японські фразеологізми - це сукупність виразів, які використовуються для вираження конкретних ідей чи ситуацій в мові та культурі Японії. З іншого боку, фразеологізм - це словосполучення, що виражає певну концепцію та використовується для опису предмета чи явища в рамках японської фразеологічної сфери. Японська фразеологічна система має такі основні ознаки: логічний та системний зв'язок між фразеологічними одиницями, здатність пояснювати і створювати загальне уявлення про культурну специфіку чи мовний контекст, в якому вони вживаються.

Отже, можна зробити висновок, що фразеологічні одиниці, або фразеологізми, представляють собою складну і різноманітну категорію. Вони відрізняються за походженням, стилем, структурою та взаємозв'язком один з одним, а також мають своє місце у великій мозаїці мови. Фразеологія є важливим аспектом мови, який не тільки відображає культурні і етнічні аспекти суспільства, але й передає мудрість і індивідуальні погляди кожного народу.

Однак важливо відзначити, що в сучасній японській лінгвістиці відсутній єдиний термін для фразеології, що пояснюється різними підходами та поглядами на цю лінгвістичну галузь.

Отже, фразеологізм визнається як стале поєднання слів, яке має самостійне значення та відзначається незмінністю форми і відтворюваністю в готовому вигляді. Він характеризується ідіоматичністю, що означає

невиводимість значення з окремих компонентів. Для узагальнення всіх об'єктів, які мають фразеологічну природу та ідіоматичні властивості і використовуються в мовленні в готовому вигляді, можна використовувати терміни /фразеологічна одиниця/, /ідіоматичний вираз/ або просто /фразеологізм/.

В актуальності цієї роботи полягає в сучасних дослідженнях у галузі лінгвістики та міжкультурної комунікації, особливо в контексті фразеологізмів, з фокусом на важливості розуміння культурних аспектів для якісного перекладу та використання фразеологізмів. Аналізуючи японські фразеологізми з лінгвокультурного та історичного погляду, ми можемо отримати краще уявлення про еволюцію менталітету нації та вплив історичних подій на мовні конструкції загалом. Це має вирішальне значення для точного перекладу і сприяє взаєморозумінню між різними культурами та народами.

Мета цього дослідження полягала в аналізі та систематизації особливостей перекладу японських фразеологізмів, таких як прислів'я, приказки, ідіоми, йоджікуго та крилаті вислови, з урахуванням лінгвокультурного і діяхронічного контексту. Дослідження спрямовувалося на виявлення специфічних рис цих фразеологічних одиниць і розрізнення їх перекладів, зокрема в аспекті впливу культурних і історичних змін у їхньому використанні в японській мові. Також дослідження спрямовувалося на розгляд особливостей перекладу японських фразеологізмів з урахуванням культурних і історичних аспектів їхнього виникнення та еволюції взагалі.

Цим дослідженням було виявлено вплив таких особливостей, як лінгвокультурні і діяхронічні зміни, на процес перекладу японських фразеологічних одиниць, що сприяє кращому розумінню та адекватному перекладу цих виразів.

Об'єктом дослідження є японські фразеологізми, які використовуються в мовленні з властивим значенням, що властиве тільки їм. Дослідження спрямоване на вивчення особливостей таких фразеологізмів з точки зору

перекладу та лінгвокультурного контексту, враховуючи також їхні діахронічні аспекти.

Ми успішно завершили дослідження, виконавши наступні завдання:

1. Провели докладний аналіз японських фразеологізмів, виокремивши їх особливості та структурні аспекти.
2. Дослідили культурний контекст, в якому виникають та використовуються фразеологізми в японській мові.
3. Проаналізували еволюцію фразеологізмів в японській мові протягом усього часу та виявили зміни в їх використанні.
4. Дослідили можливі варіанти перекладу японських фразеологізмів на українську мову, звертаючи увагу на відтворення їхнього культурного та смислового контексту.
5. Здійснили оцінку та критику різних способів перекладу японських фразеологізмів на українську мову.
6. Провели аналіз впливу японської культури та традицій на створення, сприйняття та переклад фразеологізмів.
7. Розробили практичні рекомендації для перекладачів з метою поліпшення точності та адекватності перекладу японських фразеологізмів на українську мову.

Ми завершили дослідження, яке полягало в аналізі та систематизації особливостей перекладу японських фразеологізмів, враховуючи лінгвокультурний та діахронічний контекст. Основною метою було вивчення конкретних рис та значень японських фразеологізмів у процесі їх перекладу. Для цього були використані текстові матеріали з японськими фразеологізмами, методичні посібники з перекладу, лінгвокультурні та історичні джерела, а також аналізи перекладів. У результаті наших досліджень ми досягли глибшого розуміння впливу культурних та історичних контекстів на переклад японських фразеологізмів та розробили практичні рекомендації для поліпшення якості перекладу цих фразеологізмів на українську мову.

Ці матеріали дозволили провести повний аналіз та дослідження особливостей перекладу японських фразеологізмів на українську мову з урахуванням лінгвокультурних та діяхронічних аспектів.

Під час проведення дослідження було використано різні наукові методи, зокрема лінгвістичний аналіз для розгляду структури та семантики фразеологізмів. Також був проведений компаративний аналіз для порівняння фразеологізмів в японській та українській мовах з метою виявлення відмінностей та подібностей у їх перекладі. Семантичний аналіз дозволив розглянути значення фразеологізмів та їхнє відтворення у перекладі для визначення можливих еквівалентів. Історичний аналіз включав дослідження еволюції фразеологізмів та їхнього вживання в різні історичні періоди японської мови. Наукова новизна дослідження полягає в унікальному підході до аналізу перекладу японських фразеологізмів з урахуванням лінгвокультурного та діяхронічного контексту, і цей підхід був використаний в минулому під час дослідження.

Під час нашого дослідження ми розглядали японські фразеологізми як важливу складову мовної системи, проводячи аналіз їхньої семантики та впливу на процес мовлення. Практичне значення нашої роботи виявляється у наступних аспектах: розкриття лінгвокультурних та діяхронічних аспектів дозволяє поліпшити переклад японських фразеологізмів, зробити їх більш точними та адекватними. Наше дослідження може бути використане в процесі навчання перекладу, де студенти мають можливість вивчити методи перекладу фразеологізмів на прикладі японської мови. Крім того, це дослідження може бути корисним у літературних та перекладацьких проектах, де використовується японська мова. Всі ці практичні аспекти сприяють максимальному використанню набутих знань та розуміння японських фразеологізмів у реальних ситуаціях мовленнєвого обміну і сприяють покращенню якісної перекладацької практики.

.....

要約

日本語は世界最古の言語のひとつであり、古来よりさまざまな言い回しが数多く伝わっているのも不思議ではない。日本人は、知恵、知識、伝統、世界観などを伝え、保存するために、これらのフレーズを使ってきた。

また、フレーズという単位が、かなり複雑で多様な現象であることも間違いない。このような単位は、その起源、文体、構造において、構造、語彙的・文法的構成、そして単一の意味全体への統合の両面で、互いに異なる場合がある。言語学は過去からだけでなく、現在や未来からも言語学者の注目を集めている。なぜなら、言語はそれぞれの国の知恵や民族的・文化的見解を保存し、伝えているからである。

現代日本語の研究において重要な課題は、言語の形成と発展に影響を与え、現在も影響を与えている要因を、その歴史的段階の境界を明確にしながらから分析することである。

品詞研究においては、品詞の生成、品詞の特徴の分類、品詞の概念の定義に該当する品詞の構成の特定、品詞の構造の分析、品詞の安定性の徴候の顕在化など、品詞の研究に関連する広範な問題を検討する必要がある。特別な問題群は、句節の歴史、言語における句節の起源と定着の確立、句節のさらなる発展、句節の使用に関する研究である。

本研究の目的は、言語的、文化的、通時的な文脈を考慮し、日本語の句動詞（ことわざ、故事成語、慣用句、与格語、翼賛表現）の翻訳の特殊性の側面を考慮して分析し、体系化することである。本研究の目的は、特に日

本語における句動詞の使用における文化的・歴史的変化の観点から、この種の句動詞の特異な特徴と翻訳における相違点を明らかにすることである。また、日本語の句動詞の翻訳における特殊性を、その起源と進化の文化的・歴史的側面から考察することも目的としている。この研究によって、言語的・文化的・通時的変化などの特殊性が日本語句節の翻訳過程に与える影響を明らかにし、より良い理解と適切な翻訳に貢献したい。

この研究の実際的な意義は、日本語の言い回しの翻訳の特殊性を研究することであり、次のような側面に現れている：言語文化的・通時的側面の開示により、日本語の言い回しの翻訳を改善し、より正確で適切なものにすることができる。この研究は翻訳教育に利用することができ、学生は日本語を例として句法を翻訳する方法を学ぶことができる。また、文学や翻訳のプロジェクトにも利用できる：この研究は、日本語を使用する文学作品、映画、その他のメディア製品の翻訳・翻案プロジェクトの開発にも活用できる。

また、「和製英語」などの現象を日本語で勉強しました。この現象を十分に研究した結果、この現象のおかげで、日本語にはさまざまな表現単位が補充されていると言えます。したがって、「和製英語」は、新しい表現単位のソースと見なすことができます。

このように、私たちはウクライナ語に日本語言葉の翻訳を改善することができました。

これらの実践的な側面は、習得した日本語表現に関する知識と理解を実際の言語交流の場面で最大限に活用し、質の高い翻訳実践の向上に貢献することに役立ちます。

研究の構成 修士論文は、序論、4つの章と各章の結論、作品全体の結論、抄録、参考文献のリストで構成される。

本研究は、言語文化的変化や通時的変化といった特徴が、日本語のフレーズ単位の翻訳プロセスに与える影響を明らかにし、これらの表現のより良い理解と適切な翻訳に貢献するものである。

我々は、言語的、文化的、通時的な背景を考慮しながら、日本語の句動詞を翻訳する際の特殊性を分析し、体系化することを目的とした研究を完了した。主な目的は、日本語のフレーズ表現の翻訳過程における具体的な特徴と意味を研究することである。

研究の過程で、私たちは日本語の語句単位を言語システムの重要な構成要素とみなし、その意味論と発話過程への影響を分析した。言語的、文化的、通時的側面の開示により、日本語の句節の翻訳をより正確で適切なものに改善することができる。

ことわざと格言は、ウクライナの成句で翻訳するためによりよいです。日本の伝統的なフレーズ（四字熟語）は、意味を保存するために、ウクライナのことわざと格言に変換されなければなりません。四字熟語は日本の文化を分析が行われています。また、私たちは、大部分のフレーズには初期の歴史があるということを知りました。日本の起源でないので、大部分のキャッ

チフレーズは、ウクライナの言語で類似物をすでに持っています。ウクライナの言語で正確な翻訳または類似物を持っていない多くの言葉遣いも、あります。誤った翻訳を避けるために、この場合、あなたは再び人に尋ねなければなりません。そして、彼女がそれによって何を言っていたか尋ねてくださいました。

キーワード：四字熟語、成句、慣用語、慣用句、イディオム、諺、俚諺、名固、金言、慣用語句、和製英語

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Алефіренко, М.Ф. (1987). Теоретичні питання фразеології. Харків: Вища школа.
- Бондаренко І., Хіно Т. (1997). Українсько-японський словник. За ред. Ю.О. Карпенка. - Київ: 250 с.
- Бондаренко І., Хіно Т. (1998). Українсько-японський, японсько-український словник. Навчальний словник японських ієрогліфів. - Київ: 592 с.
- Вакк Ф. (1968). О соматической фразеологии эстонского языка. Вопросы фразеологии и составления фразеологических словарей. – Баку: 135 с.
- Горошкевич О.Г. (2005). Оцінка людини в соматичних фразеологізмах японської мови. Мова і культура. - Київ, Вип. 8, т.5/1. - С. 242-247.
- Збірка старих і нових японських пісень 905-913 рр. (2006). Поетична антологія Кокінсю (Кокінвакасю) І. Передмова, пер. з японської та коментарі І.П. Бондаренка. - 1280 с.
- Комарнищцька Т.К. (2005). Фразеологічні одиниці японської мови: проблема обсягу й упорядкування. - Київ: 289 с.
- Комісаров К. (2011). До питання про класифікацію умовних конструкцій у сучасній японській мові. - Харків: 289 с.
- Комісаров К. (2010). Особливості викладання нормативної дисципліни «Теоретична граматики японської мови» у вищій школі. - Харків: 289 с.
- Комісаров К. (2005). Особливості використання умовних конструкцій у художньому стилі сучасної японської мови. - Харків: 289 с.
- Алефіренко, М.Ф. (1987). Теоретичні питання фразеології. Харків: Вища школа. - 135 с.
- Комісаров К. (2009). Проблема визначення слова та частин мови у граматиці японської мови. - Київ: 289 с.
- Комісаров К. (2005). Семантико-структурні особливості умовних конструкцій у сучасній японській мові. - Київ: 289 с.
- Комісаров К. (2005). Актуальні питання синтаксичної стилістики сучасної японської мови. - Київ: 289 с.

Комісаров К. (2009). Категорія дієслова у сучасній японській мові: лінгводидактичний аспект. - Київ: 289 с.

Комісаров К. (2009). Категорія іменника в сучасній японській мові: семантико-функціональний аспект. - Київ: 289 с.

Комісаров К. (2009). Проблема стратифікації мовних одиниць у японській мові. - Київ: 289 с.

Коптілов В. (2003). Теорія і практика перекладу. - Київ: 280 с.

Корнеєв В.М. (2003). Текстова локалізація прихованого впливу у літературі й публіцистиці. - Кіровоград: 289 с.

Пирогов В.Л. (2007). Система ментальних стереотипів, віддзеркалена в японських прислів'ях і приказках. - Київ: 289 с.

Пирогов В.Л. (2009). Словник японських прислів'їв і приказок з відповідниками шістьма мовами. - Харків: 272 с.

Комісаров К. (2009). Проблема визначення слова та частин мови у граматиці японської мови. - Київ: 289 с.

Комісаров К. (2005). Семантико-структурні особливості умовних конструкцій у сучасній японській мові. - Київ: 289 с.

Комісаров К. (2005). Актуальні питання синтаксичної стилістики сучасної японської мови. - Київ: 289 с.

Комісаров К. (2009). Категорія дієслова у сучасній японській мові: лінгводидактичний аспект. - Київ: 289 с.

Комісаров К. (2009). Категорія іменника в сучасній японській мові: семантико-функціональний аспект. - Київ: 289 с.

Комісаров К. (2009). Проблема стратифікації мовних одиниць у японській мові. - Київ: 289 с.

Коптілов В. (2003). Теорія і практика перекладу. - Київ: 280 с.

Корнеєв В.М. (2003). Текстова локалізація прихованого впливу у літературі й публіцистиці. - Кіровоград: 289 с.

Пирогов В.Л. (2007). Система ментальних стереотипів, віддзеркалена в японських прислів'ях і приказках. - Київ: 289 с.

Пирогов В.Л. (2009). Словник японських прислів'їв і приказок з відповідниками шістьма мовами. - Харків: 272 с.

Комісаров К.Ю. (2004). Проблема перекладу японських умовних конструкцій українською мовою. В: Сходознавство. - Київ. - № 27-28. - С. 56-67.

Комісаров К.Ю. (2009). Проблема стратифікації мовних одиниць у японській мові. В: Сходознавчі читання А. Кримського: Тези доповідей міжнародної наукової конференції. - Київ. - С. 121-123.

Комісаров К.Ю. (2005). Актуальні питання синтаксичної стилістики сучасної японської мови. В: Мовні і концептуальні картини світу: Збірник наукових праць. – Київ. – Вип. 16. – Книга 1. – С. 200-203.

Kaiser S., Ichikawa Y., Kobayashi N., Yamamoto H. (2001). Japanese: A Comprehensive Grammar. - London and New York: 636 p.

Kakuko Shoji. (197). Basic Connections Making Your Japanese Flow. - Tokyo: 218 p.

Takeuchi Lone. (1999). The Structure and History of Japanese: from Yamatokotoba to Nihongo. - London and New York: 347 p.

金田一春彦. (1995). 日本語百科大事典. – 東京: 大修館書店. – 1505 сторінок.

故事ことわざ活用事典. (2001). Під ред. Такакі Тодзі. – 東京: 創拓社. – 542 сторінки.

故事ことわざ事典. (1984). Під ред. Норіхару Сузуї. – 東京: 新文学書房. – 428 сторінок.

近藤安月子 та 九山千歌. (2001). 上級日本語教科書. 日本への招待. – 東京: 東京大学出版会. – 193 сторінки.

例解慣用句辞典. (1992). Під ред. Соо Оіноуе. – 東京: 創拓社. – 625 сторінок.

文化外国語専門学校. 文化中級日本語 1. (1994). – 東京. – 237 сторінок.

文化外国語専門学校. 文化中級日本語 11. (1997). – 東京. – 277 сторінок.
 言いたい内容から逆引きできる。例解慣用句辞典. (1992). – 東京: 創拓社出版. – 625 сторінок.

ことわざ辞典. (1995). – 東京: 小学館. – 415 сторінок.

新明解故事ことわざ辞典. (2001). – 東京: 三省堂. – 740 сторінок.

新明解四字熟語辞典. (1998). – 東京: 三省堂編修所. – © Sanseido Co., Ltd.
 – 802 сторінки.

田村泰男. (2006). 現代日本語の複合形容詞・派生形容詞・疊語形容詞について // 広島大学留学生センター紀要. - №16. - 広島. - 13-20 сторінок (переклад з яп.).

例解慣用句辞典. (1992). 創拓社出版, Токио (переклад з яп.).

詩とは何か (2019) <https://kotento.com/2019/05/17/post-3182/> (Переклад з яп.);

Musings IV: Japanese Idioms, and why it is a good idea to know some.(2016)
<https://www.japanpowered.com/japan-culture/musings-iv-japanese-idioms-and-why-it-is-a-good-idea-to-know-some> (Переклад з англ.);

Купрієнко (2012), Українські прислів'я та приказки
<https://kuprienko.info/ukrayins-ki-prislivya-ta-prikazki/>;

http://www.bunka.go.jp/kokugo_nihongo/pdf/jouyoukanjihyou_h22.pdf;

Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень»
 Міжнародна науково-практична конференція «ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ:
 СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ФАКТОРИ РОЗВИТКУ» 24–25 січня 2020 р. , Одеса
[https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstreams/6ae85c6d-d43c-47f8-a4ac-](https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstreams/6ae85c6d-d43c-47f8-a4ac-93eeaba3450a/download)

93eeaba3450a/download

«Фразеологізми як засіб увиразнення тексту» (2020)
[https://naurok.com.ua/urok-frazeologizmi-yak-zasib-uviraznennya-tekstu-](https://naurok.com.ua/urok-frazeologizmi-yak-zasib-uviraznennya-tekstu-142344.html)
 142344.html

«Японська фразеологія» (2023)

<https://www.scribd.com/document/639180507/%D0%AF%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0-%D1%84%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F>

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ, СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА Лексикологія Фонетика Київ "ЗНАННЯ" 2010
https://shron1.chtyvo.org.ua/Moisiienko_Anatolii/Suchasna_ukrainska_literaturna_mova_Leksykolohiia_Fonetyka.pdf

Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень» Міжнародна науково-практична конференція «ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ФАКТОРИ РОЗВИТКУ» 24–25 січня 2020 р.
<https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstreams/6ae85c6d-d43c-47f8-a4ac-93eeaba3450a/download>

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА За редакцією О. Д. Пономарева 1997р,
<https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=151234>

.....